Ч. 207 (15.018). Львів, неділя 18. вересня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Львів 504.060.
„ Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч.
У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЕМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Судетсько-німецька партія припинена.

Празький уряд розвязав у пятницю партію судетських німців. Поліція дістала наказ зліквідувати партійну міліцію.

Німецьке Інформаційне Бюро простує, що судетсько-німецьку партію не розвязано, лише припинено.

НІМЦІ МАСОВО УТІКАЮТЬ З ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ.

Відколи в Судетах проголошено виїмковий стан, тамошнє німецьке населення масово переходить кордон. Число утікачів обраховують на 15.000.

Зокрема дуже багато судетських німців утікає до Австрії. Багатші з них поселюються у Відні, бідніші покищо залишились у близьких селах. У найближчих днях утворять у них 5—6 концентраційних таборів.

У Відні повстала окрема централя для справ утікачів з Чехословаччини.

ЧЕХОСЛОВАЧЧИНА У БОЄВОМУ ПОГОТІВЛІ.

У Чехословаччині покликали під зброю стільки резервістів, що деякі фабрики втратили більше ніж половину персоналу. Змобілізовані всі річники від 1894. Касарні вже заповнені, тому зареквірували для війська шкільні гімнастичні і т. п. салі. Вулиці забльоковані змоторизованими, зокрема панцирними формаціями.

Військо обсадило мости, перехрестя доріг та полеві укріплення на пограниччі. Деякі гостинці замкнено дротяними перепонами. Сапери розкопують дороги та підміновують мости.

Чеська прокуратура розіслала стежні листи за Генляйном.

Німецьке Інформаційне Бюро довідується, що прокуратура в Егері розіслала стежні листи за Генляйном. Появилася поголоска, що Генляйн разом зі співробітниками арештований, але в судетсько-німецьких колах це заперечують. Генляйн — мовляв — є в Німеччині.

ПРАСЬКИЙ УРЯД ПОКЛИКАВ ПІД ЗБРОЮ 2 ДАЛЬШІ РІЧНИКИ.

З Праги повідомляють, що минулої ночі празький уряд покликав під зброю 2 дальші річники резервістів.

ГЕНЛЯЙН ПОЯВИВСЯ В ЕГЕРІ ТА ВІДЇХАВ У НЕВІДОМОМУ НАПРЯМІ.

Німецьке Інформаційне Бюро повідомляє з Егеру:

Вчора рано Генляйн зявився в Егері, зберігаючи інкогніто, разом із двома послами судетсько - німецької партії. Він перевів розмови з місцевими партійними провідниками та відїхав у невідомому напрямі.

—o—

Перед поділом Чехословаччини.

БРИТІЙСЬКА ПРЕСА ПРО ВИСЛІД РОЗМОВ МІЖ ГІТЛЕРОМ І ЧЕМБЕРЛЕНОМ.

Як твердить „Дейлі Експрес", Чемберлен обговорив з Гітлером проект розвязки судетського питання на таких основах:

1) Чехословаччина відступить Німеччині простори, що мають понад 50% німецького населення.

2) На просторах, де німців є менше, повітить кантони.

3) Держави, що межують з Чехословаччиною, загарантують новий кордон.

4) Другу гарантію дасть Англія, Франція та Росія.

Подібні здогади висловлює „Дейлі Телеграф" та „Дейлі Мейл". Цей останній твердить, що до Німеччини прилучено би лише простори, де німці становлять 70% населення.

ГІТЛЕР РІШУЧЕ ДОМАГАЄТЬСЯ ПЛЕБІСЦИТУ В СУДЕТАХ.

„Дейлі Телеграф" довідується, що Гітлер у розмові з Чемберленом ясно і безкомпромісово домагався плебісциту в Судетах. Він висловив гаряче бажання мирної розвязки, звертаючись з проханням до Англії та Франції, щоб вони зробили натиск на Прагу, щоб вона прийняла плебісцит.

Німецькі офіційні кола сподіються, що Англія та Франція приймуть проект Гітлера та доведуть до замирення в Европі.

ПРЕМІЄР ЧЕМБЕРЛЕН ЗЛОЖИВ КОРОЛЕВІ ЗВІТ ПРО РОЗМОВУ З ГІТЛЕРОМ.

Король приняв Чемберлена на 1-годинній авдієнції. Точний звіт розмови невідомий; у політичних колах твердять, що Чемберлен поінформував короля про розмову з Гітлером та про теперішню ситуацію.

Юрба уладила Чемберленові спонтанну овацію.

ЗАСІДАННЯ УРЯДУ.

В пятницю вечором зібралась британська рада міністрів; у засіданні взяв також участь льорд Ренсімен.

—o—

Виборчий хаос.

Львів, 17. вересня 1938.

Найцікавіше у декреті про розвязання сойму і сенату не те, що його ніхто (навіть сам маршал сойму — річ без прецеденсу!) не сподівався, але те, що широкі кола польського й непольського громадянства абсолютно не приготовані до виборів. Не приготовані не під технічним оглядом, але просто психічно: сама думка, щоб брати участь у парляментарних виборах уже тепер, восени 1938. року, та ще й на основі старої виборчої ординації, була всім громадянам у Польщі чужа, і коли вони раптом поставлені перед доконаний факт, що ось уже проголошений виборчий календарик з датами найближчих тижнів, — вони збентежені, спантеличені і роблять розпучливе зусилля, щоб якось вжитися в новостворену ситуацію.

Влекшує це завдання факт, що ніхто, але то направду ніхто у Польщі, не був захоплений обовязуючою новою виборчою ординацією та „вибраним" на її основі соймом. Якщо навіть т. зв. полковницька група, від якої вийшов проєкт тієї ординації і вся концепція „відполітикування" сойму, (конкретно: пп. Славек, Подоський, пок. Цар, проф. Козловський, Коц і і.), то й вони, ставнувши віч-у-віч зі своїм твором, не могли довго ним любуватися: пригадуємо собі, як то зараз у першому дні скликання сойму ходили посоловілі по кулюарах будинку при вул. Вейській деякі чільні діячі ББ (тоді ще ББ не був розвязаний) і висловлювали найбільш саркастичні уваги під адресою своїх „співмешканців", жалуючи самих себе, що опинились у такому товаристві. Тільки одиниці, для яких терен польського сойму, Варшави та взагалі польського політичного середовища був цілковитою новиною і становив немов якусь екзотичну атракцію, могли поважно трактувати той сойм і його потенціяльні конструктивні можливости. „Сотня анонімів" висіла від першого дня у повітрі: відірвана від громадянства, його тенденцій і настроїв, та одночасно не зіспоєна з режімом і його напрямними. Через те й мусіли скінчитися повним крахом кволі змагання, що їх ті аноніми робили: переконати з одного боку уряд, що вони „незалежні" та „направду посли", з другого вмовити в громадянство, що вони є його експонентами. Дешева псевдо-опозиційність, що чергувалася з поквапною слухняністю супроти уряду та дешева демагогія супроти вулиці — це була навіть прозора гра польських послів, яка не могла нікого обманути, переконати та придбати до себе пошану

Проблеми повставали, залишались нерозвязані та йшли мимо сойму і понад соймом, — останній сойм не мав ані хисту, ані бажання ані сили ними цікавитися. Тому й на його свіжу могилу не впала ніодна грудка жалю.

І тому по суті декрет президента, що подавав до відома передчасну смерть того сойму, нікого не міг уразити прикро. Навпаки, викликав відхання полекші, що розвіялась одна примара. З сатисфакцією люди прочитали, що й найвищі державні чинники признали ті дві правди, які давним-давно були відомі всьому населенню держави: 1) що виборча ординація мусить бути змінена і 2) що розвязаний сойм не був сутнім виразником громадянських мас. А проте збентежилися люди, довідавшися, що найближчі вибори мають відбутися знову на підставі тієї самої ординації та що щойно той новий сойм має перевести її зміну.

І тут виринають поважні рефлексії: як можливо погодити ті дві справи, щоб новий сойм був виразником ширших кол громадянства (мас народу) та щоб одночасно був вибраний на основі обовязуючої ординації, коли чейже саме ціла структура тієї ординації виключає від безпосереднього впливу на вибори маси і годиться найкраще на те, щоб вибрані посли з масами мали якнайменше спільного?! Ось тут саме й „заковика“, перед якою станули всі політично зорганізовані виборці, поляки й неполяки. Всі вони (між ними й усі українці, з мінімальними хіба винятками) ввесь час казали про конечність змінити виборчу ординацію; бойкот останніх виборів, переведений всією польською опозицією та поважною частиною українського громадянства, мав за причину саме ту кепську виборчу ординацію; новий сойм має перевести зміну виборчої ординації, але тепер, покищо, вибрати його треба ще по старій ординації. Іншими словами: щоб допомогти до реалізації одної засади (нова ординація) — треба зректися іншої засади (неґація старої ординації).

Таким робом усі опозиційні політичні партії (також усі українські) мусять передусім поступитися своїм престіжем. Але поступаючися престіжем для добра суті справи — не можуть позбутися поважних сумнівів саме щодо тієї суті: 1) вправді уряд заповідає, що вибори будуть „чисті“ (обіжник премієра, який торкається самоуправних виборів, певно буде поширений і на парляментарні та підтверджений деякими заявами), але чи це взагалі можливо вибрати „незалежних“ послів при посередній виборчій системі, яка і формально і фактично величезний вплив на устійнення кандидатур віддає в руки державної адміністрації? І 2) чи новий сойм, вибраний на основі тієї самої ординації, буде дійсно ліпший, здатніший до розвязання проблеми ординації, ніж був цей останній сойм?!

Усі ці моменти, доповненіноторійно відомою політичною розпорошеністю польських і непольських груп у Польщі, складаються на знаменитий передвиборчий хаос. Буквально ні одна політична партія ні група у Польщі ще не засувала вповні свого становища до виборів. Нема сумніву, що новий поклик ОЗН до консолідації польського громадянства (в його рядах!) має радше тільки реторично-маніфестаційний характер та не зліквідує польського міжпартійного хаосу. Ріжні польські партії і групи навіть ще не нащупують ґрунту під можливість бльоків чи спільної тактики (наскільки це при теперішній ординації можливо!), бо самі ще для самих себе не прийняли ніяких постанов. Вони прийдуть щойно в найближчих днях.

Те саме торкається й українського політично зорганізованого громадянства, з тією ріжницею, що ми стоімо перед де-де більшою, пекучішою потребою зайняти супроти виборів становище одностайне, за спільним порозумінням з усіми політичними партіями і групами. Досвід 1935 року (про який буде ще широко мова окремо) каже передусім не робити вдруге тієї помилки, щоб якнебудь одна політична партія приймала на себе всю відповідальність за долю народу та ціле „одіюм“ за невдачі політичної тактики. Розписані нові вибори мусять у першу чергу стати для нас, українців, знаменитою нагодою для переведення національно-суспільної консолідації, себто для позитивної полагоди найбільшої сучасної нашої внутрішньо-політичної проблеми.

Передвиборчий хаос у польському таборі може бути для нас тільки спонукою — мерщій на нашому терені такий хаос зліквідувати. Не можна гаяти ні одного дня ні години у справі, якою є — одностайне становище сконсолідованого українського громадянства супроти соймово-сенатських виборів. Якщо навіть (чого не припускаємо) не вдалось би його осягнути, то треба все зробити, щоб його осягати. Приклад премієра Великої Британії, який запрошується на побачення до німецького канцлера з відложенням усіх оглядів власного престіжу — це найкраща актуальна наука, що й на нашому маленькому подвірячку не мають що діяти огляди престіжу й амбіцій. Справа надто поважна.

h.

Ліґа Націй у днях европейського хвилювання

(Від власного кореспондента.)

Женева, 12. вересня 1938.

В роскішній, нарешті викінченій, великій салі відкрили XIX Асамблю Ліґи Націй. Рямці не дуже відповідали образові. В Женеві і не лише тут, панував страх перед можливим вибухом війни. Всі чекали великої промови Гітлера, що мала закінчити Нірнберський партайтаг. Найбільш характеристичним для сучасної Асамблеї є те, що її відкрили в неприсутності міністрів закордонних справ Великобританії і Франції, затриманих в їх столицях напруженою ситуацією в Европі. Не менш характеристичне і те, що Літвінов прибув у супроводі небувало великої делеґації, до якої окрім московських послів в европейських великодержавах належить і посолка до Стокгольму, відома Колонтай, що може навести страх і на найбільш відважного політика, та кілька совітських спеців. Але ціла ця московська „воєнна рада“ показалась зайва. Промова Гітлера, хоч і виголошена в дуже рішучім тоні супроти Москви і „демократій“, що уважають можливим підтримувати союзницькі відносини до неї, все-ж заспокоїла і політичних керманичів західних великодержав, і політиків зібраних у Женеві.

Вона завдала очевидно рішучий удар і тій гарячковій акції, яку розвинув тут Літвінов по своїм приїзді. Недільний побут міністра Боне, що був у деякій мірі мабуть даниною франко-московському союзові, Літвінові небагато поміг. Міністер Боне розвинув справді за свій одноденний побут тут дуже живу акцію, бачився з підсекретарем Форін-Офісу Батлером, румунським міністром закордонних справ Комненом, Літвіновим, секретарем Ліґи Націй, Авенолем і представником барсельонського уряду, Дель Вайо. Кандидатуру Комнена на президента Асамблеї узалежнено від становища Румунії у справі допомоги ЧСР, себто перепуску большевицької армії через румунську територію. Літвінов ужив розуміється всіх засобів, щоб до цього примусити румунський уряд. Але на кожду акцію є звичайно протиакція. Виміна телеграм між Комненом і Букарестом не дала очевидно бажаних вислідів франко-московській дипльоматії, бо Комнена президентом Асамблеї не вибрано. Найбільш надійний кандидат на цю гідність міністр закордонних справ Финляндії — Гольсті приятель України та інших чужих націй СССР, відмовився кандидувати, бо група скандинавських держав, до яких належить і Фінляндія, хоче мати цілком вільну руку в переведенні своєї акції скасування обовязковости 16. параграфу щодо примусової участи в санкціях. Один із представників цієї групи, норвеський делеґат Гамбо, запропонував кандидатуру Де Валєри, якого і вибрали майже одноголосно. Свій авторитет і незалежність політичних поглядів він довів вже підчас попередніх прав Ліґи. Варто згадати, що торік він станув на чолі опозиції проти проєктів резолюції на користь закінчення політики невтручання в еспанську війну. Тут памятають також його важну промову, яку він виголосив у 1934 р. проти приняття СССР до Ліґи. Отже нема сумніву, що вибір його президентом дуже не сподобався совітській делеґації. Відмова румунського уряду взяти участь в інтервенції на користь ЧСР позбавила майже всякого значіння і запевнення Літвінова щодо готовости московського уряду прийти з допомогою Празі, з якими він тут прийшов спочатку до англійської, потім французької делеґації, в неділю перед відкриттям Асамблеї.

В неділю ввечір зібралися тут під проводом міністра закордонних справ Швеції Сандлера, делеґати скандинавської групи держав: міністри закордонних справ Норвеґії, Данії, Голяндії, Фінляндії і Люксембурґу; міністр закордонних справ Бельґії, Спаак, заступав генеральний секретар цього міністерства, ... Лянґенгове. Згода, яку ці держави осягли в Копенгаґені, залишається в повній силі. Їх делеґати уважають, що параграфові 16. треба надати умовне значіння. Але коли цього не зроблять, то вони вдоволяться заявами, які вони зроблять підчас дотичних дебат не жадаючи загального визнання їх позиції. Ця тактика скандинавських держав вносить цілком новий елемент у женевський регулямін і ... взагалі обовязковість постанов Ліґи для її членів, що перетворює Ліґу фактично ... в дорадчі збори держав, що до Ліґи належать.

Це враження скріплює і стан китайської справи в Женеві. В неділю-ж представник Китаю д-р Велінгтон Ку передав до Секретаріяту ... ноту з домаганням застосувати проти Японії параграф 17. пакту Л. Н. щодо нападу держави, що не належить до Ліґи, на одного з її членів, в даному разі, Китай. В ноті скаржиться представник Китаю на те, що резолюції прийняті у справі конфлікту на Далекім Сході Асамблеєю, Радою і Дорадчим Комітетом ... справ Далекого Сходу не дали конкретних ... слідків. Цікаво знати, чому д-р Ку сподівається, що нові резолюції, які він жадає, будуть мати більше успіху?

Інавгураційна промова, якою відкрив Асамблею голова Ради представник Нової Зеландії Джордан, не показує, щоб у Женеві щось ... важно змінилося. Огляд політичних ... Ліґи за минулий рік показався дуже ... Головно між ними зазначено ... Болівією та Параґваєм, що закінчив ... ний конфлікт у Чако. Поширення ...

Антанти перевели поза Лігою, але в дусі її засад. Заслугою Ліги уважають і те, що напружена політична ситуація не припинила її гуманітарної діяльности, головно в Китаю. Згадано з подякою зацікавлення Рузвельта справами політичних емігрантів та висловлено переконання, що Ліга зробить все від неї залежне, щоб продовжити гідно акцію Нансена. Відповідальність за всі хиби і помилки Ліги склав промовець слушно на держави, що до неї належать, але становище женевської установи від того розуміється не стає легче. З найбільшим темпераментом він виступив проти сучасного лиха війни, зокрема проти повітряних бомбардувань, що поширюють війну на жінок і дітей, навіть висловив надію, що повітряну війну взагалі заборонять міжнародніми умовинами. Перешкодою до здійснювання цього гуманітарного ідеалу є справді те, що по скасуванні повітряної фльоти держави з могутньою морською фльотою стали би знову непереможені. Не менш рішучим протестом проти війни була промова нововибраного президента Асамблеї.

Формальна процедура вибору президії та ріжних комісій звичайно буває мало цікава, але варто зазначити, що при виборі восьмих заступників президента, з 47 голосів членів Ліги Великобританія дістала 42, Польща 38, а СССР лише 36. Справжня політична робота Ліги пічнеться звичайно лише по приїзді міністрів Англії та Франції, і можливо відбуватиметься у спокійній атмосфері, як досі.

М. Данько.

На пороз: автономії Підкарпатської Руси.

ВІДПОВІДЬ ВЛАДИ НА КОМУНІКАТ УКРАЇНСЬКОЇ РАДИ? — МІНІСТР Д-Р ЗАДІНА ВИГОЛОСИВ ПРОКЛЯМАЦІЮ ВЛАДИ.

УЖГОРОД, 15. 9. У середу вечір міністр д-р Задіна дав вечерю, на яку запросив керманичів підкарпатського політичного, господарського й урядничого життя. У вечері взяло участь понад 100 осіб.

Після вечері промовляли: губернатор Константин Грабар, міський староста д-р Маркл, староста Бukович та о. директор А. Волошин. За всі привіти міністр д-р Задіна подякував і притім перечитав проклямацію чехословацького уряду, яку нижче наводимо в повному перекладі:

— „На основі уповноваження пана прем'єра міністрів можу проголосити, що влада республіки дуже високо цінить льояльні почування Підкарпатської Руси і щиро дорожить цінним прибутком краю, запопадливістю та працьовитістю населення, внесеними до звязку нашої держави. Влада досконало освідомила собі, що за 20 літ спільної праці поступ всього населення й цілого краю пішов так значно, що всі передумовини, щоб на Підкарпатській Руси ввести автономію за мировими договорами, виконано.

Підкарпатська Русь 21. травня цього року склала іспит повної вірности та відданости до республіки. Військові зарядження на державних границях Підкарпатської Руси пороблено з найбільшою точністю і радісною жертвенністю. Влада безмірно цінить отсі прикмети народу на Підкарпатській Руси та дякує йому за вірну витривалість по боці нашої держави.

Отже Підкарпатська Русь доказала свою непохитну любов до республики і тим досвідчила перед цілим світом, що її звязок з республикою зовсім міцний та нерозлучний. Цю поготівлю підкарпаторуського населення й цілого краю нагороджуємо передовсім другим етапом автономії. Цей другий етап має в собі містити конституцію підкарпатського сойму, для якого вже сьогодні започатковано широкі приготовні праці. Розвиток поступив уже так далеко, що:

в короткому часі можна буде приступити до обговорення виборчого правильника до сойму, бо ми твердо вирішили якнайбільше прискорити проведення виборів до сойму, які можуть і мають відбутися ще цього року, і то так, щоб з початком найближчого року міг би бути сойм відкритий та почав працювати".

(Нова Свобода).

—o—

Як легко дістати і втратити

добре мешкання у Совітах.

ОДНА СТОРІНКА ІЗ СОВІТСЬКОГО ПРАВОСУДДЯ.

— Слово по пункту другому порядку денного другої сесії Верховної Ради СССР про проект положення про судоустрій СССР, союзних і автономних республік" має народній комісар юстиції СССР, товариш Ричков — [illegible] голова зборів.

І на катедру перед мікрофоном стає невисокий мужчина, одягнена в тужурку „сталінського" крою, з трохи дегенеративним голеним обличчям. Величезну двоповерхову салю Кремлівських палат по береги переповнили депутати і гості, переважно всі в [illegible]. В урядовій ложі всі „вожді" з „найлюбішим" на чолі.

В довгій промові Ричков, цей „чекіст [illegible]", заступник голови „кривавого трибуналу" [illegible] Ульриха, говорить про [illegible] правосуддя, говорить, що совітський [illegible] завдяки сталінській [illegible] на небувалу височінь, що совітський суд, совітське правосуддя як ніде у світі захищають політичні, трудові, житлові та інші особисті та майткові права та інтереси громадян СССР, що совітський суд, совітське правосуддя, як ніде у світі, виховують громадян у дусі чесного підходу до державного і громадського обовязку, до бережного, чуйного й уважного підходу до людини...

У дискусіях з приводу цього викладу виступив і „депутат" Вишинський. О, цей одягнутий у синю маринарку, в свіжо випрасовані білі штани з бездоганною краваткою на бездоганній сорочці.

Поглядаючи на авдиторію крізь великі рогові окуляри, він говорив про величезну ролю прокураторів, цього справжнього тепер ока закону і підкреслював, що всюди і завжди революційна законність стоїть на першому пляні!...

А ці промови численні радостації, численні ґазети розносили, ширили по всьому СССР.

Далеченько від Москви лежить „квітуча Україна" а на півдні України світяться портові вогні, миготить Воронцовський маяк, кидаючи далеко на морські хвилі променисті відблиски. На набережному бульварі грає оркестра, юрба пливе бульваром, сходами до моря. Гудуть пароплави в порту. Горячково живе велике гарне місто — Одеса.

Гарне місто, гарні околиці.

І в одній з таких околиць почала собі будуватися житлово - будівнича кооператива „Науковий Робітник".

Мабуть справді була це гарна околиця, бо ще в квітні цього року до наукових робітників завітали робітники одеської міської ради і видко, що сподобалася ця околиця гостям, бо вони звернулись до голови кооперативи професора Добровольського /з проханням передати їм декілька вибудованих уже будинків „Наукового робітника". Професор Добровольський соромливо, як личить ученому, відповідав, що на жаль це неможливо. Тоді гості передали професорові Добровольському папірця від заступника голови одеської міської ради Андріященка, а в цьому папірці товариш Андріященко ласкою радив професорові Добровольському не упиратись. Не вважаючи на таку авторитетну пораду проф. Добровольський наївно, як і випадає науковому робітникові, уперся. Гості на це зазначили, що по суті їм згоди і не потрібно, бо вони саме вже поселились аж у трьох будинках „Наукового Робітника". Проф. Добровольський, зрозуміло, як кожний науковий робітник, ідеаліст, почав писати і надсилати скарги до прокурорів в Одесі, в Києві і навіть у Москві.

Не можна сказати, щоб ці скарги залишались без наслідків. Ні! Як наслідок їх було те, що одеська міська рада ухвалила: наказати заступникові голови одеської міської ради Андріященкові до 20. травня виселити з будинків „Наукового Робітника" незаконних мешканців.

У травні в Одесі, як відомо, чудесно квітнуть акації. Проте акації давно відквітнули, Андріященка за якісь гріхи зняли з посади. Минули гарячі червень, липень і серпень, минає вересень. Професор Добровольський часто проходить поруч колишніх будинків „Наукового Робітника", і надалі мирно живуть собі „незаконні" мешканці. Професор Добровольський — мрійник, як і всі наукові робітники, мріє до кого саме можна булоб ще надіслати скаргу...

Гарячково живе полудение темпераментне місто Одеса.

Гарячково жив і обласний одеський прокурор Куценко. Зрозуміло: кожна людина, навіть обласний прокурор, мріє мати добре затишне помешкання, щоб відпочивати по гарячковій праці. І сподобалось обласному одеському прокуророві помешкання громадянина Стороженка. Але впертий громадянин Стороженко не побажав добровільно віддати свого помешкання навіть і обласному одеському прокуророві. Добре! Так собі і залишемо! А чому ви, громадянине Стороженко, року 1918. за німців, перебуваючи у підпіллі, мешкали під чужим документом? Хоронились від переслідувань німців? А чому саме? А може ви були у звязку з Центральною Радою? Ви кажете що ні. Ну, кожний злочинець не визнає себе за винного. Заарештувати Стороженка. У вязницю Стороженка! Повідомити установу, де працює

Стороженко, що він „ворог народу"! Пашпорт Стороженка прикласти до справи...

Але й обласному одеському прокуророві трудно створити щось з нічого та це „щось" і втратило вже свою актуальність. І за кілька місяців Стороженка звільнять з вязниці за недоказане обвинувачення.

Кудиж іти звільненому з вязниці? Зрозуміло до дому. Та не всякому щастить. Наприклад громадянин Стороженко не міг цього зробити, бо як виявилось, помешкання у нього нема, а в тому помешканні, де він мешкав перед вязницею, мешкає вже новий мешканець, обласний одеський прокурор Куценко. А меблі? Меблями теж користується обласний одеський прокурор Куценко, вони навіть йому дуже подобались! Попередня праця? А деж ваш пашпорт? Нема для вас праці!

Мабуть упертість була одною з видатних рис характеру громадянина Стороженка. Він починає писати скарги, куди тільки можна. Нарешті скарга на обласного одеського прокурора Куценка доходить до самого прокурора СССР, Вишинського.

Вишинський-же захищає революційну законність не тільки словами, але й ділами. Він негайно наказує обласному одеському прокуророві Куценкові скласти позов в одеському нарсуді про виселення обласного одеського прокурора Куценка з чужого помешкання.

О! Обласний одеський прокурор Куценко завжди виконує накази своєї влади! Він зараз складає цей позов. І одеський нарсуд дуже швидко ухвалює присуд: виселити обласного одеського прокурора Куценка з чужого помешкання. Але всім відомо, що ухвалити присуд, ще мало, треба ще його виконати. Мабуть і у обласного одеського прокурора Куценка впертість одна з рис його характеру. В усякому разі судові виконавці до нього не являються, і він, по своїй гарячковій праці надалі відпочиває в помешканні і на меблях, що колись належали громадянинові Стороженкові.

Не треба думати, що всі прокурори в Одесі однакові. Ні! Наприклад заступник одеського обласного прокурора — Іванов дуже добре розуміє, яка дистанція ділить його від обласного прокурора. Що можна обласному прокуророві, цього ще не можна йому — заступникові обласного прокурора. Він мирно собі мешкає в одній кімнаті при вулиці Челюскінців і жив би надалі так, якби раптом не приїхала до нього родичка. Отже для родички потрібне приміщення. Не ціле помешкання, а тільки одна якась кімната. Заступник одеського обласного прокурора Іванов просить свого сусіда, Козловського, передати йому свою кімнату. Той не хоче. Тоді Іванов до нарсуду з позовом про виселення Козловського. Але нарсуддя мабуть був якийсь дивак і відмовив у цьому позові та не раз, а 5 разів! Заступник одеського обласного прокурора Іванов зовсім не розгубився. Він подав заяву до суду, обвинувачуючи вже Козловського, що той злодій і спекулянт.

Чи мав новий суддя родичку чи ні, нам невідомо, але Козловського він засудив на 5 років до вязниці і негайно виконав свій присуд, заарештувавши Козловського.

Не слід бути песимістом і думати, що всі судді в Одесі однакові. Одеський обласний касаційний суд визнав, що Козловського засуджено неправильно, і Козловський вийшов із вязниці.

А коли він зайшов на вулицю Челюскінців, то міг переконатись, що заступник одеського обласного прокурора Іванов надалі мирно живе у своїй кімнаті, а поруч з ним, у кімнаті, де мешкав колись він, Козловський, мешкає також мирно родичка заступника одеського обласного прокурора Іванова.

Але досить Одеси. Візьмім Харків! Мешкав там бухгальтер „сіль.-господарського постачання" Олександер Давидов. І мешкав там заступник голови „Облбудторгпром спілки" Іван Давидов. Іван Давидов, якому мабуть набриднув Харків, узяв усю готівку зі скарбниці своєї установи з такою довгою назвою і зник. Зрозуміло — слідство. Подати сюди Давидова! І Олександер Давидов опинився — в кабінеті завідувача обласного кримінального розшуку. — А це ви! Розтратчик? — Олександер Давидов розгубився. — А розгублюєтеся? Признавайтесь! Затинаєтесь? Дуже добре! До вязниці громадянина Давидова! Давидов звертається до всіляких прокурорів, дружина Давидова звертається до всіляких прокурорів. Краще нехай признається! Щире зізнання може зменшити кару. Шість місяців просидів Олександер Давидов у вязниці. Нарешті його звільнено. Читач думає, що і помешкання у Олександра Давидова відобрали. Але ні помешкання залишилось за дружиною, а може просто не було цікаве. Олександер Давидов до свого „Сельгоспностачу", „Візьміть мене знову на працю". — Та що ви, жартуєте? Виж у вязниці сиділи!" До двох місяців Олександер Давидов встиг одержати довідку від прокурора, що його, Олександра Давидова, заарештовано „помилково". Прийняли Олександра Давидова знову на службу. А коли він осмілився запитати обласного прокурора хтож саме виплатить йому, Давидову, за місяці просиджені у вязниці, прокурор відповів йому повчально: Треба працювати, а не займатися дрібницями!

А в журналі „Советская Юстиция" помічник Вишинського, Борисов, пояснює між іншим, чому прокуратура СССР ставиться вибачливо до багатьох гріхів провінціяльної прокуратури: „Це-ж не шкідники і не вороги народу, цеж „наші" люди"!

Гл. Л.

Собор Прав. Церкви в грудні ц. р.?

(Власна кореспонденція).

Варшава, 15. вересня.

Президент держави прийняв учора на окремій авдієнції міністра віроісповідань **Свентославського**, а передтим примаса Польщі о. кард. Каковського.

В тутешніх добре поінформованих колах коментують цю авдієнцію як факт великої ваги для Православної Церкви у Польщі. Авдієнція відбулася з ініціятиви голови держави і мала торкатися справи **скликання Собору Православної Церкви**, що її через відомі події и без підстав стали вважати за щонайменше... неактуальну.

Як довідуємося, президент держави мав заявити міністрові Свентославському, що положення Православної Церкви цікавить його особливо сильно та що він бажає собі виконати в повноті свій декрет з 1930. р., з приводу якого — як відомо — виписали стільки паперу та відбули безліч засідань.

В політично-віродостойних колах Варшави передбачують навіть речинець скликання Собору на грудень ц. р., тим більше, що т. зв. мішана комісія, складена з представників православної єрархії та уряду (звичайно входили до неї воєв. Юзефський, дир. Потоцький та нач. Волінський з департаменту віроісповідань), майже закінчила вже свої підготовні праці.

Собор відбудеться у Варшаві

Перед посвяченням Лугового прапору.

В неділю 18. вересня ц. р. відбудеться посвячення лугового прапору у Львові в Луговому городі в год. 10. передполудням.

В год. 12. з Лугового Городу має рушити похід луговиків та луговичок вулицями Вулецькою, Ісаковича, Потоцького, Сапіги, Карпінського на площу св. Юра, де має відбутися дефіляда перед прапором опісля похід вернеться до Лугового Городу вулицею Тереси, Листопада, Шимоновичів, Ісаковича.

Пополудні в год. 14. (2-ій) зачнеться попис лугових вправ у Луговому Городі.

Для Лугової Організації це велике свято, бо посвячення власного прапору. Правдоподібно не буде це великий здвиг „Лугів", бо влада дозволила тільки на участь „Лугів" з львівського повіту а з решти лугових товариств має прибути тільки по двох делегатів. Тож не можна сподіватися, щоб була така маса луговиків та луговичок, як попереднього року на своєму святі.

З приводу цього свята насувається багато міркувань. Коли Лугова Організація рішилася уладжувати це свято так наборзі, восени при непевній погоді — то видно, що все таки на нього прибуде стільки луговиків та луговичок, що воно відбудеться гідно.

Питання, як Львів прийме оце свято, луговий прапор та передовсім луговий похід. Відносини дуже важкі, тож сподіємося, що українці міста Львова прийдуть приглянутися цьому походові масово, щоб унеможливити всяку провокацію, з якого боку вона не походила б. Думаємо, що українці міста Львова своєю приявністю повинні підбадьорити луговиків у поході так, як це буває в інших народів. Так само масово повинні прибути львовяни на луговий попис пополудні

—o—

Алькоголізм стелить ліжко сухоті

Припинили діяльність двох читалень „Просвіти"

В ДОБРОМИЛЬЩИНІ.

Після того, як на терені Добромильщини проголошено заборону публичних імпрез та обмежено діяльність українських товариств, приходить отсе припинювання діяльности читалень. При кінці місяця серпня ц. р. припинено діяльність читальні „Просвіти" в Лопушниці і чит. бібліотеку опечатано. Недовго потім, бо 8. вересня, припинено діяльність читальні „Просвіти" в Городовичах, одної з найстарших читалень Добромильщини.

НОВИЙ ДИРЕКТОР ДЕПАРТАМЕНТУ ВІРОІСПОВІДАНЬ.

Як довідуємося, міністр Свентославський представив також президентові держави кандидатів на місце уступившого дир. Потоцького. Зпоміж чотирьох кандидатів на це становище, між якими є двох професорів університету, найбільші вигляди має д-р Януш Волінський, дотеперішній начальник православного відділу міністерства; його місце займе правдоподібно радник д-р Зигмунт Загуровський, довголітній делегат міністра до справ православної церкви.

Фа-ський

Полісся без шмінки.

ЩО БАЧИЛА ПОЛЬСЬКА ПИСЬМЕННИЦЯ НА ПІВН.-ЗАХ. ЗЕМЛЯХ.

Публіцистика й журналістика польська мало має тверезих пер, зокрема коли йде про Волинь, Полісся і взагалі українські справи. Пустомельство, демагогія, густо-часто донощицтво та навіть провокація так обсідають згадані проблеми в більшости польської преси, що тверезий, справедливий і ясний погляд та осуд в ній просто диявє, а журналісти, що відважно розкривають псевдопатріотичну бутафорію і дивляться в очі дійсности, мимохіть виростають в наших очах до... героїв наших забріханих часів.

Ось такі думки насуває і цикль репортажів „Водами Полісся", що їх мин. тижня помістила в „Роботніку" відома польська письменниця й публіцистка Ванда Васілевська. Про Полісся, про яке є згадки в польській пресі тільки з нагоди „випечкі" поліських дітей до Варшави, реклямації, шляхтоманії та хліборобської й військової кольонізації познанями надгоринських і надприпетських земель, пише Ванда Васілевська безпосередно, щиро, не закриваючи дійсности. В Пінську є „Поліський ярмарок" — розреклямована й роздута „кресова" імпреза; коли їде човном по закутинах Полісся й віднаходить його таким, якого опису в польській пресі не найдете.

Як виглядає це Полісся, яке бачила польська письменниця без шмінки й без окулярів кресового конкістадора?

НІ ЗАРОБІТКІВ, НІ ГОТІВКИ

„У дворах назагал небагато заробітків. З-пу і масовиськ, що їх винаймають селяниннові за роботизну, двір має насправді дармових робітників. Там, де цього мало, мужчина дістає за працю у жнива 1 зол., жінка 80 сот. І робучий день триває 12—14 годин. І знову рідко приходить готівка — платять травою, соломою, деревом, зволікають з виплатою, треба багато разів ходити, поки видобудуть готівку.

Щодалі від нечисленних міст і містечок — то гірше. Готівка є мітом, казкою, леґендою, чимсь недосяжним і нездобутним. Коли ми спитали в одному селі, чи має хто на продаж яйця і купили їх аж шість, кілька годин просувався перед нами хоровід людей. Ішли з кошиками, з мисками, приносячи ті нещасні яйця, дивлячись на нас сумними, поважними очима, чекаючи, що чейже може рішимось і ще купимо. Нема кому продати, навіть тоді, як є щось на продаж. Нема способу добути готівку".

Потім авторка зустрічає рибалок. Це спеціальні люди. Здалека помічають прогульковців і ведуть розмову:

— Пани їдуть...

— Хлеб будет...

ПРИМАРИ, ЩО ВИТЯГАЮТЬ РУКУ.

„Хвиля несе нас під високий беріг. Старий чоловік хитає рукою:

— Пани, дайте хлеба!..

Прибиваємо до берега. Дивимось зблизька, що в очі у вічне обличчя голоду. Їх двох. Старий і молодий. Але ніби назначені одним тавром, що обом постатям дає майже ідентичність. Полотняні штани в цурках, обтіпані сорочки. Полосові кафтани з баї-бая в чорно-зелену велику крату дивно виглядає на рибальських плечах. Добачуємо несамовиту худість — кістки, обтягнені пергаміном шкіри. Запалі щоки, кудлаті, неголені обличчя та очі в чорних ямах, що горять дивним вогнем.

Виросли проти нас в погідний, золотий день ці примари. Витягнули до нас долоні, з яких Гірчиково ми добували запаси.

Кільканадцять кроків далі те саме. Людина-примара. Поморщений вістик піднявся з розцвілих трав. З очей йому дивився вовчий голод. В тиші шепоті розпадалися губи, кольору шкіри. Золотий, сонячний, запашний день спокійно. Ми плили повільно, попри сам беріг, а за нами вовки. В лахах, у баєвім кафтані, голова похилена, що скомаліла за хлібом".

СЕЛО „ПІШЛО НА ЖЕБРИ".

Ще не все не було Полісся. Полісся побачила Васілевська щойно в селі Білій, пінського повіту, яке лежить на пісках, які сушить сонце і вимиває дощ і де селяни мають по гектарові на селянина. Минулого року град вибив усе. Біла не зібрала ні колоска, не посіяла нічого, коли минула осінь, зима й весна.

„Настали у Білій люті дні. Як далеко й широко — ніяких заробітків. Нема об що зачіпити рук. І село Біла пішло „за милостинею". По нужденних поліських селах, селах кривоногих дітей, селах біди й лахманів пішли люди з Білої шукати людського милосердя. Слабі з голоду, вихуділі, обдерті.

Важко найти тепер хліб у якійсь хаті. По нужденних поліських селах, понад води з казки, мандрують селяни з Білої і прошакують. Жебрають не грошей, а хліба. Жебрають і в нас, незнайомих приходнів, невідомо пощо і навіщо хитаючих веслами по поліських водах.

Дивимося в ту сторону. Пять км. від ріки стоїть село Біла. А в селі ті, що не мали сил іти жебрати, кудлаті й понурі старці, жінки й діти, що пухнуть з голоду, роздуті, тихо конаючі на запічках.

Ми вибирали довго. Намовляли нас, аґітували сухі, потріскані, мертвецькі губи примар на березі. Обіцяли незвичайне видовище: село, що вмирає з голоду. Але ми не мали відваги кинути блакитний шлях і помандрувати до Білої..."

ТАТУ, ЩО ЦЕ ТАКЕ ЦУКОР?

Але мені — пише далі авторка — втекти не вдалося. Бо чейже де не будете, то село Біла гине з голоду і люди з неї ходять „за милостинею". І на рефлекс Білої попадаєте що крок.

В тісних хатах кричать немовлята, обвинені в лахміття, з болячими відпаренинами, діти здивованими очима дивляться на скарби добуті з каюка. Дорослі приймають гостинця — ковбасу, впевняючи, що їдять її вперше в житті.

Малий хлопчина дреться на коліна батька і вперто домагається вияснення, що це таке цукор. А батько мальовничо описує, як то цукор виглядає, як смакує, який він незвичайний і предивний.

По дорозі на Невель Васілевська зустрічає довбаний з колоди човен, в ньому старця й дівчину. Витягають довгі очеретини.

Старець беззубими устами жвякає било очерету. Жінка гризе спішно, огризає аж до того місця, де очеретина темніє і мякуш ділиться на тверді, волокнисті комірки. Хвилину дивимося на цю дивну сцену...

— Це добре, солодке — каже старий і простягає нам щойно зірване било. Але жінка всміхається гірко:

— Як нема хліба, то й очерет добрий...

Під Приkладниками на човні жінка і троє дітей. Рвуть очерет, їдять. Як нема хліба."

ЖАХЛИВІ ФРАГМЕНТИ.

В с. Березнім над Горинею авторку запрошують до вечері. У глиняній мисці молоко з якоюсь кашею — тверда крупина, дивний смак сировини. Діти впевняють, що це добре. На запит авторки, що це, відповідають: це „майна", дрібний, білий цвітостан, який з росою збірають. Каша не йде в горло, хоч діти смакують. А коли досвіта прогульковці їдуть, господині нема в хаті: видно її як на луці, підіпнувши спідницю, по пахи в росі, руками рве в решето „майну" на сніданок дітям.

У Шитині 16 осіб мешкає в одній хаті. Важко повірити й обчислити, як це можливе. А проте воно так. Вкриті лахманами лежать покотом усі, від тяжко хворої, зойкливої бабусі до того наймолодшого, що завішений на шнурах у колисці.

Над рікою стоїть хлопчина. Ноги має так фантастично вигнені рахітісом, що міг би бути яскравим зразком на якійсь медичній виставі.

Двічі питає авторка людей, що живуть з родиною з гектара, з двох, з половини:

— Якже ви оце живете?

І двічі однаково їй відповідають:

— Хіба ми живемо?

КРАСА ПОЛІССЯ.

А проте — не саму нужду бачить письменниця на Поліссі.

„Вони надсподівано гарні. Шляхотні обличча, ніжні риси, око зустрічає часто справжню красу. Поведінка і спосіб вислову надихані тією гідністю, яку надибаєте тільки на селі, де панують чітко обмежені й перестеріґані товариські форми і де крізь дрібний конвенціоналізм прозирає, як їх основа та джерело, пошана та ввічливість людини до людини. І тому так боляче дивитись, як ці гарні люди вгинаються під вантажем непомірної нужди, як вона гне їх до землі, значить їм обличчя однаковим тавром суму, забирає очам блеск. Трудно й важко дивитись на нещасних немовлят, що не перейшли ще проби життя і селекції смерти, яка залишить з них тільки найсильніших — перетривати все. Трудно й тяжко дивитись на старців, що є вже на марґінесі життя і яким не залишається навіть єдине ще й остаточне — надія."

І коли авторка чує, як у ніч співає хлопячий голос дику, болісну й гінку, як вітер, пісню про те, що важко жити, їй здається, що це не співає хлопець з Чолкович.

„Це співає — каже Ванда Васілевська — ціла поліська земля розпучливу, що шматує серце, безнадійну пісню про те, що важко жити."

*

Чому-ж тільки одиниці чують пісню розпуки й безнадійности Полісся?

Остап Далекий.

—o—

ПРИДОДНИЙ ПРИРІСТ НАСЕЛЕННЯ ЗМЕНШУЄТЬСЯ.

Головний Статистичний Уряд у Варшаві опрацював зіставлення у справі природнього приросту населення в низці европейських та позаевропейських країн за останніх 14 років, тобто в часі від 1924. до 1938. р. Дати відносяться до: Польщі, Анґлії, Болгарії, Чехословаччини, Франції, Голяндії, Ірляндії, Литви, Латвії, Німеччини, Портуґалії, Румунії, Швеції, Мадярщини, Італії, Австралії, Японії, Канади та Злучених Держав Півн. Америки.

З цього зіставлення виходить, що в минулому році в більшости зазначених країн можна завважити **упадок природнього приросту населення.** У Польщі, Болгарії, Чехословаччині, Ірляндії, Литві й Портуґалії був у минулому році найнижчий природній приріст за останніх 14 років. Тільки у Швайцарії, Італії, Австралії та в Злучених Державах Півн. Америки природній приріст населення був більший, як у 1936. році.

В Польщі за роки 1924—1937 найліпший рік був 1925, коли приріст населення дав 544.000 душ; найгірший був 1937. рік з числом приросту 374.500 осіб. В Анґлії рекордове число приросту (240.800) було в 1926. р., в Чехословаччині (147.500) в 1924. р. Упадок приросту населення просто катастрофальний у Франції: коли ще в 1930. р. **прибуло** там 101.100 осіб, то в минулому році **убуло** вже 11.700 осіб. Німеччина тримається назагал на досить високому рівні; найвищий природний прибуток населення (558.300) був у 1935. р.; в 1937. р. він дав 482.0000 осіб. В Італії є деякий реґрес: 515.900 особам у 1930. році відповідає 376.000 у 1937. р. Австралія та Злучені Держави Півн. Америки тримаються назагал на високому рівні.

Упадок природного приросту населення у Польщі відноситься також до областей, заселених українським народом. Це наслідок передовсім важких господарських умовин та недостачі санітарних уладжень для матерей і дітвори.

—o—

З польської преси.

Міркування про недалекі вибори.

СТРАХ ПЕРЕД НАПРАВЯЦЬКО-ЛІВОЮ НЕБЕЗПЕКОЮ.

„Час" (ч. 255 з 17-го вересня ц. р.) у статті п. н. „Проти пасивности" пера (йм), стверджує, що загал польського громадянства не ентузіязмується виборами.

„Одним з найбільш розповсюднених у нас почувань, що починає щораз більше перероджуватись у справжню і дуже небезпечну національну хибу, то почування байдужности. Треба незвичайно важних подій, щоб те почування байдужности й апатію, яку воно спричинює, перемогти. Тому хоча парляментарні вибори, особливо під цю пору, є подією першорядної ваги, не здається нам, щоб вони змогли ту байдужність та апатію перемогти. Велика частина громадянства перестала взагалі вірити в те, щоб такою чи іншою рішучою поставою вона могла мати вплив на хід подій. Вона почуває себе предметом волі тих, що виконують владу і занадто мало, рішуче занадто мало, почувається співвідповідальною за дальшу долю народу. І це є причиною, що люди не вірять, щоб вони могли в якійнебудь мірі вплинути на склад майбутнього парляменту і тому недалекими виборами не цікавляться."

Це почування майбутности — на думку автора статті — посилює становище ендеків і людовців, які, ставувши від деякого часу на становищі видців, і тепер мабуть стануть збоку і не візьмуть участи в виборах. А коли так станеться, то при байдужности широких кол громадянства загрожує небезпека, що при виборах переможуть направяцько-ліві групи.

„Така небезпека загрожує не зважаючи на те, що ці групи репрезентують безумовно меншість громадянства. Але супроти пасивности такого великого відламу народу, при своєрідній тактиці „Стронніцтва Народового" і людовців, вкінці з огляду на лівий характер теперішнього уряду, ця меншість має всякі вигляди, щоб стати в парляменті переважною більшістю."

Щоб до цього не допустити, треба — на думку „Часу" — поборювати загальну байдужність до виборів і працювати в тому напрямі, щоб участь у виборах була якнайбільша.

ОПТИМІЗМ ОЗОНУ.

У згаданій статті „Час" стверджує, що єдино озонівські кола виявляють деякий оптимізм у звязку з виборами. Це підтверджують голоси озонівської преси. Між іншим „Кур'єр Віленьскі" (ч. 254 з 16-го вересня ц. р.) містить статтю п. П. Лемеша п. н. „Вихідна підстава до виборів", в якій читаємо:

„Не оманюємо себе щодо демократичности недалеких виборів, ані щодо демократичности форм, які нададуть польському життю майбутні законодатні палати. Не пора на хочби найменше послаблення екзекутиви, але найвищий час покликати до співпраці й посередництва між урядом і народом людей, яких народ справді найвище цінить і до яких має довіря та висунути гасла, що справді беруть за серце.

„Польща дасть доказ справжньої сили й відпорности, якщо вибори випадуть згідно з волею найвищого авторитету в народі й одночасно будуть чисті.

„Інакше кажучи в кожній окрузі зокрема треба покласти на таких людей, а в цілій Польщі на такі гасла, що мусіли би принести повну виборчу перемогу. Напевно є в Польщі і такі люди і такі гасла."

Коли брати під увагу дотеперішні успіхи Озону, то важко захопитись оптимізмом п. Лемеша і щодо людей та особливо щодо гасел, якими Озон якось досі нікого не взяв за серце. Не візьме мабуть і тепер. Але це не значить, що Озон не може перемогти в теперішніх виборах. Йому може це легко вдатися при абстиненції опозиційних партій та при байдужности великої частини польського громадянства, як про те пише „Час".

Мандрівка до Почаєва.

I.

Побувати в Почаєві, відвідати Св. Лавру, варто кожному українцеві. Вож це не тільки найбільша православна святиня в Польщі, але ще й українська з походження.

Заснована вона українськими ченцями, що втікли сюди по зруйнованню Києво-Печерського монастиря татарами в середині XIII століття. І ченці і його управники століттями були з українців. Навіть найвидатніший ігумен Лаври з XIII століття св. Йов Залізо, що на його молитви явилася Св. Богородиця і прогнала татарську орду звід манастирця (в 1675 р.), був українцем, а раніш ченцем Києво-Печерського Манастиря. Неодного українського гетьмана приймали в мурах Лаври...

На стінах головної Лаврської церкви можна бачити багато старовинних ікон з українською шляхтою, міщанством, селянами та козаками у стародавних строях, що й досі свідчать про українське походження манастиря, хоч і панує в ньому тепер московський дух.

Особливо цікаво побувати в Почаєві в якесь велике свято, відпуст (напр. на Успення Св. Богородиці 28. серпня, на св. Йова 11. вересня, тощо). Тоді побачите „справжній народ" з усіх, навіть найглухіших закутків Волині, Полісся, Холмщини, Підляшшя, навіть з Білоруси...

В Єрусалимі за 20 піястрів показували за залізними кратами камінь, про який пояснювали, що це „пуп землі". Може воно й так. Але Почаївська скеля таки й справді є „пупом" — „кресуф сходніх". Досить побувати в таке свято в Почаєві, щоб переконатися, що воно є так.

До Почаєва я вирушив напередодні празника Успення, поїздом, в год. 5 по обіді. Перше, що зробило на мене враження, коли переїздили „Сокальський кордон" і віхали на землю православної Волині, це значна кількість польських ксьондзів у поїзді, все молоді люди, ї жодного православного священника. Вже поїздом, що йшов до Кремянця з Луцька, та на який я пересів на стації Камінці-Волинській, приїхало декількох священників. Майже всі вони, ще молоді люди, „благообразно" підстрижені, гарно убрані, мають цілком інтелігентський вигляд і ніяк не нагадують колишніх „батюшок". Як потім я довідався, майже всі вони з академічною освітою. Між собою говорять, хоч і потихеньки, але по українськи...

У Кремянці, куди приїхали коло 11 г. вечора, до міста, що є на 2 кільометри від стації, їду на візнику разом із цілою священичою родиною: молодим і по-елегантськи підстриженим та одягненим священником, не менше елегантною його дружиною й дитиною. Чув, як наймаючи візника говорили між собою по московськи. Почувши, що я українець, зразу заговорили між собою навіть по українськи...

— Ну, як, батюшка, йдуть діла тут, на Волині, навертають?

— У моїй парохії покищо були тільки окремі випадки; переходять одиниці і то такі, що ніколи до церкви не ходили. Чув, що в інших місцях гірше.

— А чи Ви, отче, гадали, що овець можна пасти і не ходячи за ними, а так здалека, радіовими хвилями, як кермують тепер аеропланами, та що при цьому вівці не розбрудуться? Це тільки доказ, що протинародна церковна політика неминуче веде до зруйнування самої церкви. Було воно так завжди, а тепер — тимбільше. Події покотилися тією дорогою, яку наша вища ерархія сама проложила.

— Маєте, пане, рацію, але інтерес церкви звязували з льояльністю. Бачимо, що політика завела...

—Ототo, пане отче, і біда, коли голова не відчуває, як беться серце; бо у нас голова й серце належать до двох ріжних організмів: голова — московська, а серце — українське. Пастирів, які не вміють і не хочуть разом і паствою переносити і радість і горе, не відчувають ніякої братської спільности зі своїми вірними, таких пастирів рано чи пізно вірні залишають...

— Може ви, пане, і маєте слушність, але мій обовязок боронити своє начальство...

За балачкою непомітно доїхали до величаво збудованого туристичного готелю, т. зв. „Звьонзку сполечнего". Дуже чистенький готель (навіть без блощиць!), де за три дні я заплатив 1.70 зол., як турист; інакше довелось би платити аж... 3.20 зол.

Коли вранці я вибрався до міста, то перше, на що звернув увагу — це на кожному кроці біло-червоні таблички з такими написами: „Звьонзек робоտнікуф домових", „Звьонзек роботнікуф вейскіх", „Звьонзек купцуф", ще всяких інших „союзів". Очевидно, дбають тут про те, аби ніхто не заблудив... На головній Широкій вулиці бачу й одну табличку українську: „Книгарня". Заходжу й питаю, як іде інтерес.

— Ґазети розходяться добре, навіть часто й забракне. Сьогодні одного „Нового Часу" продали 95 примірників — всі, що були. Наші клієнти майже виключно селяни. Міщани місцеві до нас заходять дуже рідко. Особливо за останніх 2-3 місяці попит на українську пресу дуже великий. Кожна подія, кожна ... ка цікавить селян і вони зараз звертаються ... газеткою: „Що там, кажуть, робиться в ... нією? Писали, що ось, ось війна буде, ми ... раділи, а тепер чуємо, що замирились"...

По тій самій вулиці далі живу — манастир, резиденція архиєпископа Олексія Громадського, консисторія, колишня православна семінарія (цього року переведена до Варшави). На всіх цих установах польські й українські таблиці. Нижче манастиря — ... Свято-Троїцька церква (себто з українською богослужебною мовою). Відвідує ... ва українська інтелігенція та особливо ... з довколишніх сіл. Місцеві міщани ... сюди рідко: йдуть до „более величественного" головного „собору".

З крамниць у місті кидаються в очі ... слевині пекарні, що випікають ... дуже дешевий та смачний ... пампушки, „ватрушки". ...

що хочете. Дріжджівки по 5—10 сот. такі смачні, що я у Львові таких не їв. Взагалі тут їжа дуже дешева: шинка 2.50 зол., свинина 1 зол., цілу велику диню на базарі купите за золотого.

На базарі, де повно селян, не бачив я ніодної української народньої ноші. Селянки вбрані по міщанськи, я сказав би по жидівськи, хоч і говорять гарною українською мовою. Трапляються й „барині" - пані, що звертаються до них по московськи — місцеві „хазяйствующі", а також деякі жидівки...

Посередині міста — висока, засаджена недавно деревами, гора королеви Бони, із залишками на ній старої фортеці. Вилізаю туди. З гори відкривається чудовий вид на Кременець та околиці. Старий дозорець фортеці допомагає мені біноклем і показуючи на схід пояснює:

„Отой ліс, що ген, ген за тим селом, розділений на половину: ця частина наша, тамошня — совітська".

Дивлюся в бінокль на отой зелений клаптик Совітів і думкою лину через степи Поділля, Київщини до Полтави, до моїх братів, до старенької мами, може вже небіжки, до мільйонів, що як казали колись у царській Росії „страждущих і жаждущих спасенія од іга поплеменника...."

З протилежного боку, на заході, як міраж маячать сильвети Почаївської Лаври — мети моєї мандрівки.

Сходжу вниз, іду довідатися до автобусової стації про відізди до Почаєва. Завтра там великий відпуст і очевидно автобусів буде багато. Гадав виїхати зранку, аби приїхати на Службу Божу й виїхати десь після обіду або вечір. Яке ж було моє здивування коли я довідався, що автобус курсує тільки один раз на день (ніяке свято ані скількість пасажирів його не обходить) і то: туди в годині 3 і пів після обіду, а відти — в год. 8 зранку. Отже як хочете попасти автобусом на Богослуження зранку, мусите стратити три дні: сьогодні після обіду виїдете, два дні мусите ночувати в Почаєві (і де ночувати, як там таке свято і ніде нема місця, де впасти!) і аж у понеділок звідтам вернетесь.

Здивований таким „мудрим" розкладом питаю запитую управу стації:

— А якщоб завтра вранці було більше гостей, що бажалиб поїхати до Почаєва, то чи автобус піде тоді?

— Ні, бо нема пасажирів.

— Та це-ж неможливо, — кажу,— Завтра таке свято... Я сам бачив, скільки прибуло прочан!... У місті всі ровери та візники вже на завтра заанґажовані до Почаєва, а ви кажете, що немає пасажирів!

— Курсуємо тільки за розкладом їзди і того розкладу мусимо триматись.

Це мене вже вивело з рівноваги.

— Так чому-ж ви не вирушаєте в 8 зранку, а вертались би пів до 4-ої по обіді, зовсім навпаки як у вашому розкладі. Просто наче нарошно такий уложили розклад, щоб колиб і хотів, так автобусом до Почаєва не міг би поїхати!

Пан „управник" здвигнув тільки плечима, а за нього обізвався один із присутніх:

— Та раніш воно таки так і було, а тепер — інакше...

Після великих зусиль я роздобув ровер і в неділю в год. 7 ранку вирушив до Почаєва.

Далі буде.

(Далі буде.) **М. Гремучишин.**

Гарячі дні в Німеччині.

Відень, 15. 9. 1938.

Почалося від зїзду заграничних німців у Штутґарті. Він стояв цілковито під знаком австрійців та судетців. Був, точніше кажучи, продовженням великої спортової олімпіяди в Бресляві, що замінилась у маніфестацію судето-німців, що мусіли з цієї причини на поворотній дорозі додому спробувати на своїх головах чеських палок. Промови партійних провідників на штутґартському зїзді були знаменною прелюдією до повних ваги політичних заяв Гітлера на дорічному зїзді партії в Нірнберґу. У всіх трьох згаданих імпрезах брали участь тисячі судето-німців. Ціла Німеччина сьогодні ними переповнена. Ми зустрічали їх по всіх кінцях. Всі без обиняків говорять про судетські відносини, багатьох не має взагалі наміру назад вертатись. Багато судетських студентів, чеської приналежности, ми зустрічали як працівників у ріжних організаціях гітлерівської молоді. Вони категорично заявляють, що до Чехії не вернуться, хіба що...

Останні драконські відомости про воєнний стан в Судетах не є тут ніякою сензацією. Не зважаючи на всі „вичікування" і писанини про розвязку цього важкого питання на дипльоматичній дорозі — люди тут здають і здавали собі докладно справу з того, що експльозія мусить прийти. Перед трьома тижнями ми зустріли в Штутґарті французького мандрівника, якого сильно побили біля Праги за те тільки, що мав білі панчохи — припускали очевидно, що він німець. Від нього також довідались ми про один дуже маркантний випадок: в Німеччині один судето-німець, теж такий мандрівник, взяв нашого француза також чомусь за свого судетського земляка й бачучи, що той не має що їсти, обурився дуже на нього. Витягаючи відповідний папірець, заявив йому, що повинен, як і він, зголоситись до поліції, де дістане папір, на підставі якого реставрації будуть обовязані безплатно його харчувати!...

Але до речі. В повітрі не на жарти пахне війною. В „політичних" колах крамниць, каварень і вулиць — стопроцентове переконання, що таки війна буде. Перекупки й інша стара ґвар-

ЛІТЕРАТУРНИЙ КОНКУРС „ДІЛА" Ч. 26.

НАТАЛЯ ЯХНЕНКО. 2

Алла.

— Що за чудо, глянь-но — промовив нараз Василь. Через неширoку смугу чагарника, що відділювала одну доріжку від другої і що був цілком прозорий, бо безлистний, видко було таку саму доріжку з такою самою лавкою. На тій лавці сиділа жіноча постать. Нічого особливого не було в тій постаті, крім того, що коло неї стояв пакуночок з купою тістечок, і що вона їх заїдала дуже ласо.

Василеві аж очі заблищали від утіхи.

— Глянь тільки, що за апетит! Невже вона дасть собі раду з цілою тою купою? Таж то понад десяток!

Проте жінка не зражувалася труднощами і купа тістечок меншала та меншала. Ми обидва зацікавилися справою.

— „Ї-бо, всі заласує" — пошепки я заявив.

Та ні! Дедалі жінка їла тістечка помаліше й помаліше. Нарешті задумалась і поглянула на решту нерішуче. Ще чотири чи пять штук лежало на паперовім тарільчику. Хвилинку вона дивилася на них із сумом — ми вже хотіли її запропонувати, що їй поможемо. Нараз вона рішилася, швидко та сумлінно позавивала тістечка в папір, загорнула, завязала шнурком, встала, глянула туди-сюди — вона нас очевидно не помітила, і швидким і метким рухом метнула пакуночок у густий кущ по протилежній боці до доріжки.

Від несподіванки ми обоє здубіли, споглядаючи один на одного, як то кажуть, із роззявленим ротом. Я вже готов був розсміятися, та Василь вхопив мене за руку: „Цить, вона йде сюди". Ми приглядалися зі своїм сміхом і заціпленими очима вдивлялися в постать, що зближалася до нас. Це була дівчина, молода дівчина, не якась стара жебрачка. Вона пройшла повз нас цілком близько і, глипнула на нас. Я пізнав її: це була Алла, що мешкала на тій самій вулиці, що і я.

Ми зібралися додому зараз услід за нею. Ще по дорозі я час-до-часу не міг стримати сміху, згадуючи ту всю картину. Зате Василь був задуманий і тільки неуважно посміхався на мій голосний сміх. Вже при самій своїй хаті простягнув мені на прощання руку і сказав: „То ти знаєш її"?

Я знав її настільки, наскільки можна знати когось, з ким мешкаєш на тій самій вулиці у провінціяльнім місті. Батьки — дрібні інтеліґенти, вона скінчила 7 кляс ґімназії. Ці та ще кілька подробиць я міг оповісти Василеві про неї.

— І ти кажеш, що вона тобі не подобається?

— Певно, що ні, бо інакше я був би заручений із нею, а не з Ганною. Не знаю її ближче і нічого не маю проти неї, але щось є в ній, що для мене неприємне.

— Ти нічого не розумієшся. Вона гарна дівчина. І ті тістечка! Вона мусить бути безпосередня натура, первісна жінка!! Цікаво, вона напевно прийде за тими тістечками до парку завтра.

Він пішов, а я думав над тим, що він сказав. Гарна! Певно, що гарна, але щось було такого... Ага! Це були її очі. Вона мала очі випуклі, такі ясно блакитні, що аж водянисті, попросту рибячі. Не люблю жінок з очами без виразу. Моя Ганна має гарні темні очі.

Не видається мені, щоб я дуже спізнився, коли другого дня знову вступив за Василем. Але його не було. Я пішов до парку сам. Здалека ще я побачив Василя, разом і з „первісною" дівчиною. Вони сиділи таки на тій лавці, поміж ними біля папір від учорашнього пакуночка і міни вони мали веселі. Я постояв, постояв непішений... Шож, це була весна. Василь був молодий, отакий весняний флірт навіть добре би йому зробив. Я думав по батьківськи, і пішов собі геть.

З того дня я ніколи не заоставав Василя. Одного гарного весняного дня я зустрів їх обоїх. Вони йшли назустріч мені, по дитячому тримаючися за руки. Коли побачили мене не розгубилися. Навпаки, щось у їх вигляді заскочило мене. Щось випромінювало з них наче сяйво. Я ніби вперше побачив могутню постать Василя у всій мужній красі. Він зупинився, коли побачив мене, притримав її за руку і звернувся до неї:

— Дозволь тобі представити, мій найліпший товариш.

Я глянув як задубілий. Я ніколи в житті ще не бачив, щоб від якоїсь жінки так било повнею життя, здоровлям, молодістю та коханням — як від цієї золотоволосої середнього росту, дещо повнавої білявки, попри котру я переходив сто разів, не звертаючи на неї уваги. І вона була гарна, дійсно гарна. Ці кучері були занадто недбало зачесані, щоб могли бути неприродні, такої цери я давно не бачив, ані такого розрізу червоних уст. Вона була якась ціла золотава, ніби бджілка на сонці. А очі-очі в той мент були широко розплющені, і з побожним захопленням вдивлялися в Василя. Від того захоплення аж світилося її лице. Я бачив, як при його словах вона перевела їх з нього на мене. На мент виплив у них інший вираз, ніби морська хвиля, що відступає, показуючи пісок, щоб зараз знову, його закрити. Вона глянула на мене, я негайно перестав існувати для неї.

Щасливі, розсміяні, побравшися за руки, вони пішли своєю дорогою. Я ще не витримав і обернувся за ними. Я бачив, як за кілька кроків вона підставила йому свої уста — тут, на вулиці, в білий день, на очах прохожих! Вони почували, що це їм вільно, бо вони були такі гарні, здорові, закохані та відважні

(Далі буде.)

дія охкає й нарікає, що попалась якраз під цей час до „старого райху", що відразу на вступі змушує й їхню „спокійну" людність встрявати в цю авантуру. В розспіваному Тиролі сімдесятлітній старик переконував мене з цієї причини дві години на шпилі гори коло Інсбрука, що він ніякий німець, а просто таки тиролець... І тому ніякі судетці його не обходять.

Та це тільки рідкі винятки. Німці певні, що ось-ось надійдуть якісь рішальні хвилини, вірять в політичні здібности свого вождя. Приготовані на його — вже нераз практиковані — сподівані несподіванки — обмежовуються тільки до непогамованого гніву та ненависти проти чехів. Самі не знають, як ціла авантура скінчиться і не силуються також снувати яких-будь здогадів у цій справі. І так фірер зробив, що треба буде зробити та що він схоче. Вірять у нього. Те саме вся преса, що обмежовується тільки до стверджування фактів, даючи дуже мало коментарів гороскопічного характеру.

Романтичний Відень віддзеркалює настрій хвилини першорядно. Безустанно пролітають по вулицях важкі авта, наладовані зелено-сірими німецькими вояками. Від кількох днів поодинокі частини Відня тонуть вечорами в цілковитій темноті — з огляду на повітряні й ґазові вправи. Все це разом з численними брунатними сорочками СА та чорними СС-ами, що крутяться по вулицях, робить враження неспокою на вулицях. Люди стоять групами на хідниках оживлених вулиць, читаючи останні видання газет.

Несподівана вістка про рішення англійського премієра міністрів прибути до Берхтесґаден викликала незвичайне враження. Вся преса з великою напругою слідкує за ходом подій. Поодинокі щоденники принесли звідомлення з Мінхена, куди літаком прибув льорд Чемберлен — відбуваючи першу у своєму житті повітряну подорож! По обіді почались наради на Оберзальцбергу в Берхтесґаден, куди прибув фірер відпочити по своїх великих партійних промовах на останньому з'їзді. Люди на вулицях чекають нетерпеливо на пресу. „Фелькішер Беобахтер" випускає надзвичайні видання.

Незвичайна сенсація останніх годин — це проклямація Генляйна та лист Мусолінія до льорда Рансімена. Перша з цих сенсацій недвозначно спонукує задуматись над хвилинами, що грядуть. Громадянин чеської держави, провідник її німецької меншини, обвинувачує ту державу в терорі, безправі й деспотизмі. Всі зусилля судетських німців до мирної полагоди їх справи зустріли чехи танками, багнетами й кулями. Це змушує його — провідника судетонімців — заявити перед цілим світом:

„Ми хочемо жити, як вільні німецькі люди! Ми хочемо знову миру й праці в нашій батьківщині! Ми хочемо до нашої держави! Боже, благослови нас на нашу праведну боротьбу!..."

Карти відкрито. Ясна річ, що сам Генляйн цієї проклямації на власну руку не проголосив. Це один з етапів реалізації судето-німецького пляну. Годі сподіватись, щоб німці відступили назад від зроблених вже кроків. Справа поставлена ясно і недвозначно. Справу поставлено руба. Найближчі години принесуть дальші сензації, тимчасом справді важко ставити якінебудь гороскопи.

Богдан Кент.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Середа, 19 (7) вересня 1888.

„ПОЛІТИЧНА АБСТИНЕНЦІЯ"

Деякі німецькі і польські часописи вмістили за „Червоною Русею" вістку, що „провідники руського народу" обстоюють політику абстиненції. Відповідаючи на ці голоси в передовій статті „Діло" писало:

„Оцінюючи по правді і без перебільшення нинішній стан руських відносин в Галичині, мусимо сказати, що не то наш простолюдин, але й сама наша інтелігенція не доросла нині до політики сецесії чи абстиненції. Це показали й останні загальні вибори до сойму та до державної ради і всі потім доповняльні вибори. Ми бачили, кілько то ще у нас темноти, нездарности і навіть деморалізації серед народу й інтелігентної верстви! Нехай би ті одиниці, що так легко кидають такими важкими окликами, як „сецесія", „абстиненція" — поміркували перше над тим, що до таких акцій треба відповідної організації серед інтелігенції і народу, а зрозумівши це не поступали якраз так, щоби не допустити до ніякої кріпкої організації русинів, поширюючи роздор своєю політикою безнастанних напастей та клевети."

„ГЛЯДИМО З ВІРОЮ В МАЙБУТНЄ".

Німецький посол, соціяліст Лібкнехт, у розмові з кореспондентом французького часопису „Голуа", на запит, що скаже про майбутнє соціялістів у Німеччині, відповів:

— Можу вам сказати, що ми поступаємо значно і поважно. Народ починає нас розуміти. З кожним днем збільшається наше число. Глядимо з вірою в майбутнє і ми певні, що переможемо. Наші теорії не пропагують ніякого перевороту. Хочемо тільки, щоб робітник краще розумів свої права і свої обов'язки".

Політичні комісари київської військової округи в диверсійній організації.

Політичні комісари київської військової округи в диверсійній організації.

У політичному проводі київської військової округи викрито широко закроєну диверсійну акцію. Арештовано політичного керманича київського ґарнізону Павловського, комісаря Міняйла та Загоруйка, інструкторів Харипонова й Кушнарева та партійних діячів Йоффе і Стельмаха (АТЕ).

СЕЛЯНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ НА УКРАЇНІ ТА В РОСІЇ.

На Україні та в Росії дійшло до нових селянських заворушень. У Хвастові коло Орла селяни здемолювали домівку місцевого совіту. ГПУ кроваво здавило цей бунт.

Причиною було масове виключування цілих родин з колгоспів.

„БУРАКОВА КОНТРРЕВОЛЮЦІЯ".

Совітська влада ствердила, що у Харківщині та в Полтавщині селяни саботують колгоспи так, що лишають на полі велику частину цукрових буряків. У самій Харківщині згнило на полі коло 30.000 сотнарів бураків.

Щоб здавити ту „бурякову контрреволюцію" вислано окремі добровольчі відділи, які мають берегти плянтації бураків перед саботажами.

Д-р НИКИФОР ГІРНЯК.

Українські Січові Стрільці на Україні 1918 р.

(Спомини й документи).

На днях минають 20-і роковини переїзду Легіону УСС з України (Херсонщини) на Буковину. Цим фактом закінчується окрема доба в житті Легіону УСС. Недовго потім з початком листопада 1918 р. відкривається нова сторінка геройських змагань Легіону в рядах УГА

З цієї нагоди подаю кілька документів і моїх особистих споминів про життя і працю Легіону УСС на Наддніпрянщині за час від заключення Берестейського договору до осени 1918 р.

Рік 1918 починався для стрільців при дуже мішаних настроях. Зложилися на це різні військові та політичні події по обох берегах Збруча. За Збручем: мирові переговори Уряду УНР в Бересті Литовськім з одної сторони, а наступ орд Муравйова на Київ, безприкладна деморалізація молодих українських полків та евакуація Центральної Ради до Житомира при рівночасній політичній кампанії більшовиків в Бересті проти України, з другої сторони. По цім боці Збруча: жива акція архикнязя Вільгельма у дипломатичних і династичних колах в справі утворення окремого коронного краю Галичини й Володимирії в межах Австрії і зв'язані з цим зносини стрільців на фронті з київськими політичними колами, з другої сторони заходи польського парляментарного клюбу у Відні і настрої польської преси в краю на Галичину в користь польського королівства і відсутність рішучого становища австрійського Уряду в цій справі.

Усі ці події викликували між стрілецтвом настрій неспокою, напруженого очікування та якоїсь неясної тривоги. Але вони скоро проминули після заключення мирового договору в Бересті з тайним додатком про відокремлення Сх. Галичини, утворення з неї та української частини Буковини українського державного краю в Австрії із власним соймом та адміністрацією.

Коли-ж армії осередніх держав, а з ними і боєві сотні Леґіону УСС рушили на Україну, щоб очистити її з червоних окупантів та помогти в наладнанні державного апарату, тоді загалом Стрілецтва заволоділо гаряче бажання стати до праці коло розбудови культурно-освітнього життя і державних установ відродженої України. Поза боєвими сотнями Леґіону залишилося у Вишкolі та Коші УСС більше як удвоє стільки стрільців, що з великою нетерплячкою ждали хвилини виїзду на Україну. І з цього їх бажання зродилася була в березні 1918 р. поголоска, буцім би Українська Центральна Рада добилася в австрійськім уряді згоди на віддання цілого Леґіону УСС у її розпорядження. Але яким було наше розчарування, коли на мій запит у цій справі до референта УСС, пор. Володимира Тимцюрака, цей відповів мені 17. березня:

„Про віддання УСС до диспозиції Української Центральної Ради мені нічого позитивного невідомо, можливо через те, що мене більш як два тижні не було при корпусі".

З усіх формацій Леґіону на домагання різних військових команд приділювано стрільців до австрійських та німецьких булав як перекладачів, жандармів і т. ін. Деякі з них попадали на самостійні урядові становища і справлялися зовсім добре зі своїми обов'язками. Дуже скоро нав'язався також наш зв'язок з київськими СС-ами, а команда Коша спішила їм з допомогою на кожне їх бажання. Деяке світло кидає на цю сторінку праці УСС на Уркаїні оцей лист підхор. В. Дзіковського:

Київ, 23. III. 1918.

До Управи Коша УСС в місці постою.

Пане Кошовий!

Шлю Вам поклін і відомість, що Легіон УСС находиться десь на Поділлі у Вапнярці або Балті, а технічна сотня Леґіону стоїть у Камянці Подільськім. Сотн. Вітовський обняв команду жандармерії в м. Жмеринці; там є також бувший отаман стрілецький, Тарнавський.

Куренем СС в Києві проводять: отаман Коновалець зі ступнем і платнею полковника, отаман Мельник зі ступнем майора і сотники: Чмола, Кучабський, Сушко, Черник і Домарадський. Курінь має батерію гарматчиків під проводом сотн. Дашкевича, кінноту, сотню скорострілів (19 штук), 3 боєві і 1 запасну сотню. Тепер в Києві стоять кватирами при Фундуклеївській, а курінь при Львівській вулиці і повнять службу при Центральній Раді та всіх важніших місцях Києва.

Я лишаюся в Києві при курені та основую тут Пресову Кватиру.

Пане Отамане! Прошу вислати з Коша ті посилки до Боєвої Управи з листами, які їй пересилаю. Іде про присилку книжок і відзнак УСС, на які тут величезний попит, а ще більше про світлинний апарат і прибори, бо їх тут за жадні гроші дістати не можна. Тут конче треба світливця і колиб Пан Кошовий могли вислати такого Угрина, то Ви зробилиб велике діло. Бо тут повно праці, а робити нема кому.

Бабюк іде в Пресову Кватиру за Легіоном, а Рогатинович на Холмщину як агітатор. Прошу п. Кошового змінити нам обом документи (мені й Рогатиновичові) і вписати як перекладчиків або щось подібного, висланих до Києва.

(Далі буде).

Літературна сторінка

Леся Українка про літературу і гром. справи.

ВАСИЛЬ СІМОВИЧ: „Листування Лесі Українки з Й. Маковеєм“ із додатком листів О. Пчілки та власних споминів. Львів 1938. Накл. В-вої кооп. „Хортиця“, ст. 80. ціна 1.20 з.

Напередодні 25-ліття смерти Лесі Українки Василь Сімович видав книжечку з цінними листами поетки до Й. Маковея і своїми споминами про неї. Між оголошеними листами є деякі і від Олени Пчілки — мами поетки. Листів усього 9, а кілько в них життя, кілько заторкнених справ — так і уявляєш собі багату картину, якби перед нами лежала ціла велика збірка листів до ріжних людей!

Почин до листування дав Й. Маковей пересилаючи молоденькій Лесі рецензію Верхратського в „Ділі“ з 1893 р., і свою замітку в „Народній Часописі“ на її збірку „На крилах пісень“. Л. Українка відразу живо зареагувала на деякі завваги в листі і критиці. Вона протестує проти того, щоб використовувати біографію письменника при його критиці. Поетове „я“ має для неї значіння тільки у звязку з текстом твору; т. зв. настрій буває ріжний у ріжних моментах, „щирість“ поета не залежить від того, хто він і який він — приватно. Критики Л. У. не боїться, навіть дуже суворої, бо вона сама суворий критик. Зокрема не до вподоби їй підхід до деяких жіночих творів, як до окремих „дівочих“, що вимагають вибачливости; наддніпрянці „не такі лицарі і коли приходиться до діла, то ставлять в одну лінію і поетів і поеток і літератів і літераток“.

Вона проти вибачливого заохочування молодих талантів, мовляв, наша література: молода, слаба, потребує опіки. Л. Українка хоче европейської мірки. Цілу галицьку літературу до Франка вона відкидає, вважаючи її за невисоку та маловартну, навіть Федькович для неї цінний тільки як оповідач, не поет. Зате захоплена Стефаником, Черешниною, Кобилянською.

Коли Й. Маковей пустив колючку наддніпрянцям за нечисту й дивоглядну мову, Л. У. обороняє своїх земляків ясно та розумно: вони не мали рідної школи, а таки краще пишуть, ніж говорять, хоч галичани краще говорять, ніж пишуть. Щодо спільної літературної мови, то вона „мусить витворитись з усіх діялектів, без жадного насильства, сварки й колотнечі“.

Серед літературних міркувань проскакують і політичні погляди, виразні, ясно зарисовані, як і слід тій, що мала за вчителя свого дядька М. Драгоманова. Л. У. разом із своєю мамою відповідають виразно Й. Маковеєві, що не зможуть йому післати нічого до „Нар. Часописі“, бо „не набрали досить довіря до цього офіціяльного органу“. Вони радо друкувалиб там свої речі, якби це був попросту часопис — збірник усяких творів „до читання“, а не орган з усякими політичними інсинуаціями.

Саме ота причина, що Леся Українка не хотіла післати до „Н. Часописі“ ніякого матеріялу припинила цікаве листування з Маковеєм, хоч і не припинила дружніх взаємин.

Велика збірка листів Л. Українки до Сімовича пропала у воєнній хуртовині. Особисті спомини Сімовича виводять перед наші очі живу, цікаву постать — ніжну, вражливу, енергійну жінку, завсіди в чорному, що цікавилася всіма літературними та політичними справами, як боєва вдача.

Між іншим вони виясняють, що Л. У. була організаторкою І-го українського соціялістичного гуртка у Києві, керувала виданнями цього гуртка за кордоном і сама виготовлювала відповідні брошури, друковані у Львові. Для нас зокрема цікава історія видання „Відгуків“ — 3-ої збірки її лірики та частина її творчости, що звязана з її побутом на Буковині і в Галичині 1901 р. Книжка видана чепурно.

ЛІТЕРАТУРНА ХРОНІКА.

ТРОХИ ПРИЗАБУТИЙ ВЕЛИКИЙ ПОЕТ.

Цього місяця польські літературні критики пригадали століття уродин Адама Асника (11. IX. 1938) — великого, а проте трохи призабутого поета, що писав під дивним псевдонімом „El...y“. Від 1864 до 90-их років він майже неподільно панував на польському Парнасі, у добі, коли щораз більші права здобувала собі проза тверезого реалістичного напрямку. Асникові завдячує неодну спонуку неодин поет „Молодої Польщі“ — Каспрович, Тетмаєр, Ляшге, Жулавський, може навіть Стаф. Його уважають за посередника між романтичною поезією і модерною. Асник визначується великою духовою рівновагою, що відбилася в його поезії, де панує гармонія думки і настрою — „змісту“ і „форми“. Він не йшов ніколи за настроєм, коли не мав ясно зарисованої думки і часто давав перевагу рефлексії, яку можна було передати навіть прозою. Це не перешкодило йому дати цілу низку справжніх перлин лірики — легкої, кришталево-прозорої і теплої. Не диво, що до кільканадесяти його поезій композитори створили музику. Як політичний діяч — посол, редактор „Нової Реформи“ і міський радний, він не проявив більшої індивідуальности, зате вмів дуже ніжно надихувати свої поезії громадськими мотивами, оминаючи програмовости чи дешевої популярности. Його читали здебільша знавці і поети, а не широка публика. Він стояв на межі двох світів: з одного боку притьмарювали його Міцкевич, Словацький і Красінський, з другого — поети „Молодої Польщі“ великого стихійного розмаху, з нахилом до недосказаних нюансів і сміливих експериментів.

—o—

ПІДГОТОВЛЯЮТЬСЯ ДО ЮВИЛЕЮ.

У Совітах віддуться 125-літні роковини уродин Шевченка з тими самими роковинами Лермонтова. Відомий російський критик Георгій Адамович таке дає на цю тему завваги в паризьких „Последних Новостях“: „Ювилей Шевченка відсвяткують імовірно багато пишніше та святочніше, бо йому легше надати політичний характер. А все-ж Шевченко поет не власці, розмірно мало досліджений, недостатньо оцінений. Журбу про його посмертну славу поручили не невідомому Корнійчукові, драматургові та послові Найвищого Совіту: він обіцює перемінити ювілейні дні „у всенародне свято, подібне до днів Пушкіна і Шота Руставелі“. До праці над перекладами Шевченка на російську мову притягли найчільніших поетів. Перший збірник перекладів виходить цими днями, інші підготовляються. Ювілейний комітет висловлює своє обурення тим, що журнали не приготовляються до свят, — „навіть не натякають на це“. Редакція „Знамені“ буцім-то щиро відповіла: „За пригадку про ювілей Шевченка дякуємо“. В. Катаєв уповноважений провірити, „що і де мають зробити“. М. Зощенко обіцяв написати книжку оповідань про Шевченка. На сценарій з життя поета проголосять конкурс. З Лермонтовим так можна: тихіше.“

—o—

18 НОВИХ ПЕС ОДНОГО МІСЯЦЯ.

виставлять льондонські театри, почавши від 15 вересня новий сезон. У це число не враховані нові песи, які вже є на афішах театрів, що почали грати від 1-го вересня. Для одної песи „Балалайка“ з сюжетом з історії Малярчини дирекція театру „Гіз Маджесті“ замовила нову електричну сцену за 20.000 долярів.

—o—

„РЕВІЗОР“ ГОГОЛЯ ІТАЛІЙСЬКОЮ ОПЕРОЮ.

Музику до „Ревізора“ написав композитор і диригент Амількаре Заккеллі, лібретто Антоніо Лега. В усій побутовщині комедії Гоголя не залишили нічого, а зробили з неї загально-людську тему у стилі Гольдоні. Виставлять її восени.

—o—

ЩО ЧИТАЮТЬ У ШВЕЦІЇ?

Найбільше чужих книжок спроваджують шведи з Німеччини — 30 відсотків усіх. 15 відсотків припадає на англійську літературу, якої збут в останніх роках зростає постійно. У 1935 р. купили за рік шведи англ. книжок на 15.000 фунт., а у 1937 р. вже на 20.000.

ВІДРАДНА ПОЯВА В КАНАДІ.

МИРОСЛАВ ІЧНЯНСЬКИЙ: Ліра емігранта. Лірика. Накл. Української Книгарні. Вінніпег. Канада. 1936, ст. 138).

Від невідомого автора з Канади принесла недавно пошта збірку з такою дописокою: „Давно вже планував передати Вам мою тиху „Ліру емігранта“. Може й згадалиб добрим словом, не цілком злим“. Це велика збірка з 97 сотнями поезій і згадати її треба, навіть добрим словом. Здається, чи не перша це збірка українських поезій з Америки, що нагадує нашу модерну поезію мельодікою, словником, темами.

Наші інтелігенти, що виїзджали в Америку, хоч як писали колись вірші, то переходили на прозу, здебільша газетну. Решта боролась за хліб з маслом, і хату з комфортом — за те мінімум прожитку пересічного американського інтелігента, яке для неодного галицького є максимум матеріяльної вигоди. Всякі українські вірші в Америці належали ще до просвітянської доби, у найкращому випадку наслідували невмілодано і недолєдно Шевченка.

Мирослав Ічнянський — наддніпрянець, і видно, що захопився поетами нашої останньої доби, взявши від них мотиви і ритміку, частина асонансами замість рим. Ось одна з перших поезій під „модерним“ заголовком „Ліні сурмлять“.

Хоч сон. Від щастя плачу.
Сміюсь. Пю чад гаїв шовкових.
Я в Україні. В лет — без плану,
Полину й меду в серці повно
Народ згорбатів — юний старець,
На шибках з учителями,
Шлять на восьмеро окраєць,
Та довго я вві. В чорній ямі!
Ми:

На папері рудому червоні слова.
Дорога скорбю вписалися.
Слова — в полумі осени листя:
— Крилу з чайкою, друже, вам...
І тут і „модерніші“ з такими модним переливами:

Велики масі мчуся в Гартфорд,
В тихі Піботі, Орендж, Нюварк,
Села: Менвил і Фриголд, Пасайк...
І Чикаго знов — велитень гордий.

А поруч цього зовсім наївно-прості, такі:

Зоре, ой, не згасни,
В хмари не ховайсь,
Йдуть та йдуть нещасні,
Їх вітай, всміхайсь!
Зоре, ти маленька,
Сонцем людям будь, —
Близьким і далеким
Витчи срібну путь!

В усій збірці найдете неодин відгук лірики Олеся, Чупринки, Тичини, Маланюка, але є теж відгуки ще давніші, наче із Грабовського. Неодин вірш можнаб передрукувати в наших народніх і релігійних календарях, де так часто повторяються плоди зовсім домашньої Музи. Ось зразок із „Молитв“:

Прийдешніх днів і радість й горе
Тобі я в руки віддаю,
Промов — вспокойсь, — моєму морю,
І серцю тишу дай Твою.
Нехай живі сміють зорі —
Любові, Віри і Надій,
Тоді я промінь буду Твій,
У шумливих днях життя, як море.

Замість незрозумілої фрази „Промов, — вспокойсь, — моєму морю“ можнаб дати простіше: „Втиши моє життєйське (бурхливе) море...“, як в неодному іншому місці збірки, де поет утікає від занадто виразної рими чи клясичного розміру до буденних подоб співзвучности.

Загальне враження таке, що автор пише наоспіх, „під настрій“, не перевірює вже раніше написаних собою віршів, не добирає нових тем — за кожною, що вирине йде однаково легко. Чупринка в мініятурі. Не знаємо, в яких він умовинах працює, яку має освіту та вік — чи щойно починає віршувати чи спочиває на лаврах. Усеж коли зважити, що в Канаді взагалі нема наших літературних творів, то така збірка симпатичне явище і рідке серед низьких літературних вимог нашої канадійської еміграції.

м. о.

Сторінка без політики.

ФАЛЬШИВІ ГРОШІ НАПОЛЕОНА.

Про те, що Наполеон друкував підчас боротьби з Англією в державній, одначе при тім тайній друкарні фальшиві англійські банкноти і що він хопився того способу теж пізніше підчас походу на Москву — відомо вже віддавна. Є багато доказів, як друк тих банкнотів організували, є теж точні дані про імена осіб, які були співробітниками цісаря.

Одначе багато подробиць недоставало в цілій тій дивній історії та щойно недавно в архівах віднайшли документи, які кидають новий сніп світла на „кримінальну діяльність Бонапартого" (так називав друк фальшивих грошей у Парижі Шатобріян). Тепер переповідає цілу точну історію у французькім тижневику „Вандреді" Поль Жеран.

Приказ цісаря.

В 1810 р. гравер Ляль, який працював у картографічнім відділі французького міністерства війни, дістав одного дня наказ звитися в директора тайної поліції Демаре. Демаре заявив граверові просто, не скриваючи нічого, що уряд потребує більшої кількости англійської валюти і що від нього, Ляля, цісар вимагає вірної служби: треба вирити точний рисунок банкнотів на мідяних дошинках, які відтак підуть на друкарську машину.

На випадок, якби Ляль мав якінебудь докори совісти чи сумніви етичного характеру, директор тайної поліції підкреслив, що в боротьбі з Англією всі засоби добрі. Крім цього агенти Пітта перепачковували до Франції величезну кількість фальшивих асигнацій і спричинювали таким чином упадок французьких грошей.

Виявилося, що Лялеві не треба було таких пояснень: він був вірний свому цісареві та вже чергового дня взявся за працю. Ґравірування мідяних дошинок відбувалося в париськім домі Ляля, на розі вул. дез Юрсюлін і тю Сен Жак. Ґраверові помагав один службовик із міністерства війни, гарячий звеличник цісаря й тому людина наскрізь довірена.

Цікавість поліційного комісаря.

Коли Ляль працював уже кілька днів та приготовив уже дві кліші, спамятався, що в дійсности він виконує кримінальний злочин і не має ніякої забезпеки. Тоді гравер висунув домагання до генерала Саварі, міністра поліції, щоб він видав йому документ, який беріг би його перед цікавістю й настирливістю поліційних урядовців. Міністр довго викручувався, одначе вкінці такий документ видав (цей документ знайшли тепер в державних архівах). В документі було доручення, щоб кожний поліційний службовик який схотів би переводити в мешканні Ляля трус негайно покинув його дім і залишив гравера у спокою.

Цікаве, що поліційний комісар дільниці, в якій жив Ляль, справді підозрівав, що в тому домі діється щось непевного. Він пішов туди з двома поліцаями. Ляль показав документ, на який комісар не хотів навіть дивитися та намагався таки ввійти до середини. Ляль почав противитися і счинилася авантура. Вкінці непорозуміння вияснилось, одначе комісар таки „полетів" зі свого становища.

Смерть агентів

Гроші з кліш Ляля, друкували в державній друкарні на бульварі Монпарнас, яка випускала кожного дня до 1000 банкнотів ріжної вартости. До Англії перепачковували ті банкноти французькі агенти, які платили фальшивими грішми за харчі та воєнні матеріяли. Як удавалося, то вони намагалися проміняти фальшиві гроші на правдиві. В архівах збереглося повідомлення про страчення 5 французьких аґентів, яких придержали в Льондоні з 5.000 фунтів фальшивих грошей. Англійський суд засудив їх на смерть і кару виконали.

Московські банкноти.

Друк англійських банкнотів на Монпарнасі тревав коло пів року. Відтак його припинили і Ляль вернувся до міністерства війни рисувати військові карти. Між іншим він відґравірував всі карти французького ґенерального штабу для потреб французько-російської війни. Не минуло й пів року, як йому знову доручили фальшувати банкноти, цим разом російські. Фальшиві російські банкноти друкували в іншій друкарні на рі Вожірар, яка випускала денно до 5.000 банкнотів.

Після упадку Наполеона і входу союзних армій до Парижа, Ляля перенесли на емеритуру. Він вірно зберіг довірену йому тайну й ніколи, нікому не говорив про доручення Наполеона. Ціла справа друкування фальшивих банкнотів у державній французькій друкарні вийшла не з його уст, лиш довідалися про неї щойно з документів, які в архівах залишилися.

—o—

БОРОТЬБА ЗІ САРАНЧЕЮ.

У Бріселі закінчилася конференція представників 20 держав, на якій обговорювали засоби боротьби зі саранчею. При відкритті тієї конференції, пятої з черги, директор британського ентимольогічного інституту заявив, що саранча нищить кожного року засівів на суму більшу, як 10 міліонів фунтів стерлінґів.

Найбільше терпить від саранчі Африка, Полуднева Азія, Полуднева Америка, побережжя Середземного Моря, Полуднева (степова) Україна), Кавказ і частинно Австралія.

Наступ саранчі, як подає біблія — це справжня єгипетська пошесть. Нинішний налет саранчі нічим не ріжниться від біблійного, бо саранча справді покриває хмарою сонце, або присипає грубою верствою землю.

У Полудневій Африці в 1934 р. мертва саранча завалила наче горами вулиці Йоганесбурґ. Залізничу комунікацію мусіли припинити, бо колеса паровозів не крутились, лиш ховзалися по рейках прикритих саранчею. В Еспанії летун попав у справжню тучу саранчі, яка його просто осліпила і літак полетів коміть головою на землю.

Коли саранча появиться в якомунебудь районі, вона пажерливо віїдає миттю всю зелень. У примітивних краях, яким був напр. Єгипет за часів фараонів, налет саранчі приносив у наслідках голод. Летні орди саранчі покривають величезні простори землі та розмножуються з неймовірною швидкістю. Кожна пара саранчі плодить у найгіршім випадку сто нових комах. В 1926 р. розмірно невелика група саранчі піднялася зі середнього біґу ріки Ніґеру. За пять літ вона просто затопила собою цілу Африку і пережерла двічі цілий суходіл.

У боротьбі зі саранчею випробовували вже ріжні засоби сучасної цивілізації. Літаки зливали саранчу ріжними отруйними рідинами. В Еспанії нищили гарматним вогнем хмари саранчі. Та все те приносить небагато користи.

На брісельській конференції намітили новий плян боротьби. Саранча переживає звичайно два фізіольоґічні періоди. У першім періоді це нешкідливий „пільний коник", який живе поодиноко, що його можна стрінути на берегах рік та озер. Та відтак, не відомо на підставі якого таємничого закону, коники збираються разом і тоді наступає новий фізіольоґічний період, небезпечний для людей.

Райони, в яких виводиться самітний „коник", добре відомі. Нова метода боротьби спирається на цьому, щоби зазначити на карті такі місця. Коли для „коників" настає їх другий період, треба негайно їх нищити, заки вони змобілізують свої сили.

Очевидно, воно не легке завдання, зокрема, коли йде про нагляд над величезними, мало прослідженими місцями Африки. Та при міжнародній піддержці все можливе. В Бельгії саме й радили над цією міжнародньою співпрацею.

—o—

Ощадний завсіди собі порадить!

Степан і Роман важко пробивалися кр[illegible] життя, як нижчі службовики одної приватн[illegible] установи. Оба мріяли стати колись самостійн[illegible]ми підприємцями й тому оба відкладали постій[illegible]но навіть зі свого малого заробітку дрібні ощад[illegible]ности. І добре робили — бо ось недавно устано[illegible]ва виповіла їм працю.

„Може тепер здійсняться наші задуми ск[illegible]ріше, як ми думали!" сказав бадьоро Роман. „Ми-ж маємо деякі ощадности". Звірилися оди[illegible] одному. Роман каже: „Я заощадив собі в наш[illegible] Земельнім Банку три тисячі золотих". — „А [illegible] заощадив собі дві тисячі" — сказав Степан і додав задумано: „Правда, я також відкладав м[illegible]сячно так, як і ти, але я ховав гроші дома, т[illegible] часто піддавався спокусі й нарушував свої ощад[illegible]ности на те, що мені видавалося потрібне. Та [illegible] так маю ще з чим почати якесь підприємств[illegible]

Та воно не пішло так гладко. Коли при[illegible]йшлося здійснювати пляни й почати підприєм[illegible]ство, показалося, що як Роман так і Степан [illegible]ють за мало закладового капіталу. Кинулися обидва до банку за позичкою. Правда, Романові зараз дали доволі замітну позичку на дуже [illegible]гідних умовинах. Але Степанові сказали: „Дуже жалуємо, але до позичок мають у нас перше[illegible]ство наші ощадники... Ми дуже радо уділяєм[illegible] позичок, бо банк на те є, одначе тому, що м[illegible]ємо багато кандидатів до позички, мусимо об[illegible]слуговувати передовсім своїх щадників, бо [illegible]ємо їх, як людей, що чесно виважуться зі сво[illegible] зобовязань і раціонально потраплять викор[illegible]стати свій заощаджений і наш позичений гріш".

Степан був настільки розумний, що ні[illegible] словечком не нарікав на банк. Тільки жалува[illegible] що не щадив у банку. Та щоб надробити вт[illegible]чене, він зараз заніс свої ощадности до Банку [illegible] певно стане вже постійним щадником, щоб т[illegible] ми ощадностями і забезпеченим на випадок [illegible]треби кредитом розпочати колись своє підпри[illegible]ємство, так, як почав його вже тепер Роман, який щадив раціонально: в банку і то у сво[illegible] рідним. (Ю. Ш.)

Церква-кінотеатр.

У Вільбон сір Івет, недалеко Палязо (Фр[illegible] ція) закінчили тепер будову церкви, [illegible] своїм роді.

На перший погляд церква нічим не ріжн[illegible] ся від інших. Лиш коли ввійти до середи[illegible] можна запримітити, що приміщення пр[illegible] не на богослужения, розмірно мале в порі[illegible] з цілим будинком. За вівтарем, за воруш[illegible] ною находиться кінова саля на 300 місць, [illegible] відбуваються кінові сеанси й театральні [illegible] стави.

Ця новинка дає змогу на випадок [illegible] збільшити містоту церкви. Коли [illegible] надто великий і церква не може всіх [illegible] вистане натиснути ґудзик, щоб стіна [illegible] в самій середині [illegible] лася і вівтар опинився [illegible] Все те відбувається без найменшого [illegible]

Оригінальну церкву-кінотеатр [illegible] тамошні ремісники й будівничі. [illegible] сайський єпископ Родан Госле[illegible]

ВІДГУКИ ДНЯ.

Дивна історія.

Нині я мав страшенно дивне почування. Мало дивне! Таки дуже дурне. Як живу, як по світі швендяюсь ще такого не мав.

Подумайте тільки Ш. Громадяни (-нки)...

Зів я рано снідання, закурив, убрався, пішов у редакцію, сів, узяв часопис до рук і — нараз мене не стало. Оглядаюся сюди-туди — нема. Ба, але не тільки мене! Не стало і всіх моїх редакційних товаришів.

Не була це ніяка дематеріялізація, ніяка шапка невидимка, а просто вітер, нірвана, ніщо.

Не винен тому був ніякий стигматик, чародій, чи індійський факір, а звичайний собі пересічний, навіть дуже пересічний „Гонец Варшавскі".

Така собі газета, що терпить на подібну хоробу як краківський Ікац.

Там була рецензія на книжку Порая-Пеленського, якого помішав з послом Пеленським, а помішавши витягнув консеквенції, що зраджують неабияке помішання.

Але не в тій саламасі річ.

При кінці статті була статистика одної меншини, яку... далебі не знаю, як назвати. Ми звикли називати її українською, але очевидно грубо помилялися і помиляємось. Бо зі статистики виходить ясно як парасоля, що справа не є така проста.

Отже: На 4.5 міліонів півофіціяльно признаних українців „Гонец Варшавскі" нараховує 1 міл. 200 тисяч русинів, 1 міліон православних поляків, 800 тисяч гр. католиків поляків — разом три міліони. Крім цього відтягає шляхту загродову, лемків, бойків, і гуцулів, що напевно дасть разом з „тутейшими" півтора міліона, себто повних півпята міліона є неукраїнців.

Прочитав я написане, видруковане і несконфісковане і раптом почув, що розпливаюся, никну, а разом зі мною никнуть мої товариші. Нема нас у справедливій статистиці, то не істнуємо і в житті.

Хто знає як би те все було скінчилося, колиб не голос людини напевно записаної в статистиці (поляк, шляхтич і римо-католик!).

— Панове! Вас це болить?!

— Нас не болить, бо ми не істнуємо.

— Жарт-жартом. Вас це направду болить?! То мене повинно боліти, не вас... Така статистика вам напевно шкоди не принесе.

— Добре вам, пане, казати: не принесе! Адже як так далі піде, то число українців у Польщі дасть... дефіцит!?

— То ви робіть від себе другу статистику, але в тім самім стилі.

— Наприклад?

— Наприклад: статистика нараховує вас 4.5 міліона. Додайте до того 1200 тис. русинів, міліон православних поляків, 800 тис. греко-кат. поляків, а там лемків, бойків і гуцулів, завершіть те все „тутейшими" і подайте своє число українців.

— Маєте рацію. Зараз... Чотири і пів, пять і пів, шість, сім... Чи ви знаєте?.. Число відповідає дійсности!

Галактіон Чіпка.

...давньої столиці відомого володаря монголів Тимура, званого в Европі Тамерляном, рішила розібрати історичний мечет Шах-і-Сіндс старинну память азійського мистецтва з XIV. в., прикрашений майоліками. Біля мечету є мавзолей зі саркофагом Тамерляна. Большевики рішили знищити згаданий мечет тому, що він є найбільшою святістю для мусулманів в Азії.

— **Велика совітська енциклопедія не появиться.** Перед кількома роками совітська преса широко розписувалася про видавання нової енциклопедії. Тепер рада комісарів видала розпорядок про припинення праць коло енциклопедії. Вплачені зачоти на нове видання енциклопедії рішили звернути передплатникам.

— **Залізнича катастрофа** міжнародного поїзду трапилася в пятницю 16. ц. м. вечором у Кореї між стаціями Дайсін і Кіюсен. У катастрофі 30 осіб є легко і важко ранених.

— **Дозволили лише на виїзд арійців.** Італійський автомобілевий клюб при видаванні дозволів на переїзд самоходів через державу домагається потвердження, що власник самоходу є арійцем.

— **36 священників перед судом.** У Пензі стало 36 священників ріжних обрядів перед судом, яким прокуратор закидає, що організували боротьбу проти безбожників та накликали в церквах бити їх. Крім того перед судом стало теж три черниці з Пензи.

— **Хмара саранчі** появилася коло Йоганнесбургу в південній Африці. Саранча покрила поля і ліси на просторі 80 км. Населення бореться з саранчею всіми способами. Влада вислала літаки, що розсипають спеціяльний порошок та пускають газ, від якого саранча масово гине.

— **Виграв понад 376 тисяч франків.** Жебрак Петро Колодін в Монте Карльо 20 літ просив милостині по вулицях міста і бідував до 50. р. життя. Зложивши собі 20 франків пішов до касина грати в рулетку, де грав 5 годин і виграв спершу 300 франків, опісля 376 тисяч франків.

— **Липа спинила самоходовий і трамваєвий рух.** Над Данцігом перейшла сильна буря, що звалила велику старезну липу на трамвай проводи недалеко спортової галі. Старезна липа затарасувала всякий самоходовий і трамваєвий рух, що його наладнано щойно по кі... годинах.

— **Ріжні вістки.** У франц. місті Рошфор відкрили памятник на тому місці, звідки в 1777 р. Лафаєт відплив до Америки для участи в боротьбі за незалежність. На тому самому місці 140 років пізніше, підчас великої світової війни, вийшли з корабля на суходіл перші американські відділи. — За перших 8 місяців цього року із французьких кас ощадности вибрали мешканці 708 міл. фр. — Рівень життя в Злуч. Державах за останній рік упав на 15 прц. Зате зросли ціни в Чіле на 62 прц. у Китаю на 22, у Франції на 11 і Португалії на 6 прц. — За останній час більш як 2.000 жидів, головно віденських, перейшло нелегально бельгійські кордони без віз. — У ріжних місцях франц. Альп упав цими днями сніг на 50 цм.; на ланцюгу Жалібіє перервана комунікація. — У Відні пригадують 100-ліття ресторану Захера; перший Захер був кухарем князя Метерніха. — У Латвії появилася хвороба дитячого паралїжу. — Число божевільних у Німеччині зросло сильно в останньому часі; зареєстрованих недужих є 163.341.

— **Що заробляє король волоцюгів.** До одної з кінових фабрик у Голівуді зголосив свої претенсії на 50.000 дол. Король волоцюгів Джеф Дейвіс. Його запросили як дорадника при виведенні одної фільми і за це заплатили йому 350 дол. за тиждень праці. З огляду на своє „королівське" становище він домагається 50.000 дол.

Дописи.

КОМАРНО.

Сороковий день смерти бл. п. генерала М. Тарнавського. В дні 7. VIII. ц. р. зібралися б. старшини і стрільці У. Г. А. в числі коло 70 з самого містечка Комарна, і крім них також запрошені громадяни зібрались по Службі Божій на жалібні сходини. По вислуханні реферату д-ра Р. Бадина та промов і споминів про недавнє-минуле адвоката м-ра О. Угрина і проф. М. Лішинського та декламації: „Смерть Вождя", учасники сходин вшанували память Вождя однохвилинною мовчанкою. Того дня пополудні по зібрці на цвинтарі коло старої церкви та по спільній знимці б. старшини і стрільці У. Г. А. з жалібними відзнаками перейшли до парохіяльної церкви на панахиду, яку в год. 5. відправив місцевий парох о. Кліш при участи мужеського хору. Посередині церкви стояла у квітах вимовлювана гробниця на якій видніє портрет покійного Вождя. Почесну сторожу тримало б. комбатантів, інші стояли в рядах. Церква була переповнена громадянством. Хоч у жалібному настрою, але піднесені на дусі розійшлись усі домів. Слід підмести, що в похороні Вождя взяло участь з Комарна поверх 100 людей: одні залізницею, інші фірою або ровером.

Фестини Т-ва „Сокіл" у Комарні. Т-во „Сокіл" влаштувало два фестини: 31. VII. і 28. VIII. ц. р. з багатою програмою. Найцікавішою точкою програми обох фестинів були пописи членів „Сокола", а відтак національні танки в супроводі оркестри „Сокола". Успіх моральний і матеріяльний обох фестинів великий. При цій нагоді слід звернути увагу на поганий звичай деяких громадян і громадянок, які волють даром заглядати зпоза огорожі, де відбувається фестин чи попис дитячого садка, бо не хочуть заплатити мінімальної оплати вступу, хоч мають звідки.

Попис дитячого садка. Заходом місцевого кружка Р. Ш. відбулося 21. VIII. ц. р. на цвинтарі коло старої церкви свято наших наймолодших. Ріжного роду вправи, декламації і танки дітвора захоплювали численно зібраних учасників. Дивно лише, що цього року було в садку мало нашої дітвори, а в слід за тим і на пописі. Старшина кружка повинна знайти причину цього і на будуче її усунути.

Свято хрещення Руси-України. Повітовий Комітет Свята з о. деканом С. Качмаром і о. М. Ференцом на чолі якслід підготовив це свято в Комарнянщині і в самому Комарні. По селах Комарнянщини свято обмежилось лише до богослуження з проповіддю та процесії на ріку і водосвяття. Такі свята по селах відбулись в днях 14, 19, 21 і 28. VIII. ц. р. а їх завершенням було величаве повітове Свято в дні 4. IX. ц. р. в Комарні. Гарно прибрані церковні ворота з написом 988—1938 і на парохіяльній церкві гарна репродукція образу Хрещення України серед сяйва електричного світла вказували всім, що це не буденне свято. Гарний соняшний день по кількох попередніх днях непогоди причинився у великій мірі до піднесення величавости свята. Свято почалося торжественною Службою Божою в парохіяльній церкві, яку відправив о. декан С. Качмар в сослуженні о. Кліша і о. Шеремети. Діяконували: о. Салка і о. Рожак. Співав гарно місцевий мішаний хор. В міжчасі напливали до церкви маси народу з околиці, при чому з пятьох доокола лежачих церков: Березця, Нового Села, Лівчиць, Клішка і Чуловичі прийшли процесії у зразковому порядку. Розмірно велика церква і церковне подвіря не могли помістити усіх вірних Комарнянщини, з якими прибуло на свято 18 священників. Гарну святочну проповідь виголосив в церкві о. І. Захарієвич з Лівчиць. Відтак за хоругвами вприготників устався імпозантний похід, в якому взяло участь понад 5.000 людей. Похід в супроводі оркестри „Сокола" і хору перейшов на ріку Верещицю, де відбулось водосвяття, яке закінчилося піснею: „Боже великий..." По середині ріки стояв хрест, а на ньому портрет Великого Князя Володимира. Коли оба береги Верещиці, удекоровані національними прапорами заляла багатотисячна маса народу, мимоволі в уяві усіх виринула картина з 988 р.: Дніпро, Київ і маси українського народу разом зі своїм Великим Князем Володимиром. По водосвяттю відбулася друга частина свята. Похід перейшов на площу-оболонку під старою церквою, де відбулась академія. І знову гарна картина. З гори, на якій стоїть стара церковця, з місця, де мали прапори, понеслись по оболоню, що його залляла багатотисячна маса народу, перші звуки пісні до св. Володимира, яку відспівав мішаний хор з Комарна під управою М. Северини. Відтак чергувались: гарно виголошене вступне слово о. декана С. Качмара, деклямації: „950 літ під прапором Христовим" — Р. Дурбака і „Великі роковини" (988—1938) — У. Кравченко, що їх з чуттям виголосили п. М. Гнатів і Р. Кіцай, гарно подуманий реферат м-ра Ф. Ольхового та злучені мішані хори Комарнянщини, які відспівали пісні: „Перед Тобою" і католицький гимн „О спомагай нас". Виконання поодиноких точок нагороджували учасники академії бурею оплесків, що гомоном неслись далеко за місто. Відспіванням національного гимну закінчилось величаве та рідке свято 950-ліття хрещення України в Комарні.

Заборона спортових змагань. На день 14. VIII. ц. р. підготовляло Т-во „Сокіл" у Комарні спортові змагання, на які запрошені були Т-ва Сокіл" зі Самбора, Судової Вишні, Миколаєва і Сокіл III. зі Львова, але староство в Рудках заборонило ... „не нагадує на пожиток, спокій і безпеченьство публичне". Цілу днину 14. VIII. падав дощ.

З польських справ.

ЧИ ЛЮДОВЦІ ПІДУТЬ ДО ВИБОРІВ?

В пєтніцю відбув наради Головний Виконавчий Комітет „Стронніцтва Людового" який приняв таку резолюцію:

„Головний Виконавчий Комітет „Стронніцтва Людового" бачить у розвязанні сойму і сенату додатний факт. Г. В. К. доцінює вповні висловлені в розпорядку президента інтенції допустити широкі маси до чинної співпраці для держави. Після проаналізування і скритикування виборчої ординації Г. В. К. гадає що в теперішній ситуації селянські маси, якби навіть хотіли, не могли би в цих умовинах висловити у виборчому акті своєї волі. Беручи це під увагу Г. В. К. вирішив скликати конгрес „Стронніцтва Людового" на день 2-го жовтня ц. р. і предложити на ньому відповідні резолюції".

Одночасно Г. К. В. вирішив, що „Стронніцтво Людове" візьме участь у самоврядних виборах.

НОВИНКИ.

— **Зближається гостра зима.** З цієї нагоди повідомляємо, що нововідчинене молоде українське опалове підприємство поручає всій українській клієнтелі вугілля, кокс і дерево на найдогідніших умовинах. М-р Семен Штайн і Володимир Сидорак, вул. Жовківська ч. 38, (біля церкви о. Василіян). 1951 1—3

— **Курси косметичні Слави Добрянської** Львів, Кохановського 15 а. Школа професійна затверджена кураторією під управою лікаря-дерматольога д-ра Лисяка. Вписи щоденно. Тел. 253-67. 1989 1-5

— **Пора подумати** про осінній одяг. Тож зайдіть до робітні **А. Дуфанця,** Косцюшка 1а, II. і огляньте нові осінні матеріяли. 1990

— **Трикотарський курс,** 6-тижневий для пань — під фаховим проводом п. М. Зеленої, уладжує Секція домашнього Промислу при Кр. Госп. Т-ві „Сільський Господар" у Львові — при співучасти кооп. „Вовна" в домівці Т-ва „Сільський Господар". Курс почнеться 1-го жовтня і буде відбуватись 2 рази в тиждень в пополудневих годинах. Дні і точну годину доберуть до бажань учасниць. Оплата за цілий курс 8 зол. Зголошення й інформації в кооп. „Вовна" у Львові, Підвалля ч. 1 або в Т-ві „Сільський Господар" вул. Руська 20, III. пов. тел. 230-53. 1979

МАЙЖЕ ВСІ ЧЛЕНИ НІМЕЦЬКОЇ АМБАСАДИ ВИЇХАЛИ З МОСКВИ.

Шведська преса пише: В дипльоматичних колах у Москві викликав велике враження наглий виїзд з Москви до Берліна майже всіх членів німецької амбасади, з родинами. В Москві лишився лише секретар фон Тіпельскірх.

—o—

АНГЛЬО-ІТАЛІЙСЬКІ РОЗМОВИ В СУДЕТСЬКІЙ СПРАВІ?

Як подає „Дейлі Телеграф", брітійський амбасадор у Римі Перт вернувся до Риму в понеділок, дарма що сподівались його щойно в жовтні. Міркують, що є це перший крок до англьо-італійських розмов про судетську справу та про ратифікацію італійсько-брітійського договору з 26. квітня ц. р.

—o—

НА ШЕВЧЕНКОВІЙ МОГИЛІ.

9. ц. м. зїхались до Канева письменники й композитори УССР та зібрались на могилі Шевченка. Голова Ювилейного Комітету, драматург Корнійчук виголосив промову, поет Малишко віддекламував деякі Шевченкові твори. Після кількох промов та привітів делегацій з інших республик СССР, відспівано заповіт. (НУ)

—o—

— **Довголітній** досвід у будові радіоприймачів є запорукою їх першорядної якости. Тому звертайтеся та закуповуйте батерійні радіоприймачі тільки в найстаршій українській фабриці Е-комп, Львів, Сикстуська 29, тел. 203-30.

— **Фарби, лякери, покости,** предмети домашнього вжитку, **косметику** поручає ф-ма **Інж. Б. Попович, Львів, Руська 16.** Великий вибір, дешеві ціни. 1987 1-10

— **Космео** — Львів, Миколая 7, фахово порадить Вам Пані, як раціонально плекати вроду. 1985 1—20

— **ІЗ ВЧОРАШНІМ ЧИСЛОМ „ДІЛА" (206) розіслала Адміністрація своїм точним передплатникам черговий повістевий додаток за місяць серпень Он. Бальзака: УТРАЧЕНІ ІЛЮЗІЇ, том II. Хто не прислав 25 сот. на порто цієї книжки, просимо долучити їх до найближчої передплати разом із новими 25 сот. на книжку за місяць вересень. Рекламації щодо цієї книжки за серпень приймає Адміністрація під увагу тільки до 14 днів.**

— **Із мандрівок по Поліссі.** Враження з подорожі розкаже ред. Василь Левицький в понеділок 19. ц. м. у клюбі „Нової Хати" і „Труду" Ринок ч. 39. Початок год. 6. веч. Членам і гостям раді.

— **Виділ Т-ва „Міщанське Брацтво"** у Львові повідомляє, що від неділі 18. ц. м. відбуватимуться кожної неділі точно в год. 12-ій вполудне для членів з їх родинами виклади і реферати на ріжні теми. Перший реферат у неділю 18. ц. м. виголосить м-р М. Богун на тему: „Розбудова економічних міщанських організацій".

— **Відкриття вистави образів артистів-пластиків** відбудеться в неділю 18. ц. м. в год. 12-ій вполудне при пл. Марійській ч. 9/I. Цю виставу улаштовує львівський професійний союз артистів-пластиків.

— **Львівська хроніка.** При вул. Баторія впала до пивниці 4-літня Рута Бас і скалічила собі ліву ногу. — При вул. Жовківській намагався скінчити самогубством 18-літній Василь Паробчак з Підберізець, який кинувся під трамвай, що його в останній хвилині стримав моторовий. — При вул. Академічній у дільницевому уряді магістрату Казимира Захара покинула свою 5-літню доньку і втікла. — Поліція арештувала 28-літню Розалію Голембйовську за те, що підкинула свого синка при вул. Хорущини ч. 22.

— **Хто виграв на льотерії.** У вчорашнім тягненні Держ. Класс. Льотерії впали м. ін. такі більші вигри: 75.000 зол. на ч. 60371. 15.000 зол. на ч. 73440. 10.000 зол. на ч. 3026 4672 46429 48844. 5.000 зол. на ч. 28449 38315 40391 93669 111831 2.000 зол. на ч. 22964 23460 32022 44833 45002 61329 80096 133428 133780 144209 145642 146166 149270 149919 157442. 1.000 зол. на ч. 10138 14567 1 250 16953 21824 23493 24771 31553 33112 37094 50628 75345 76067 79876 87330 92007 103607 102536 106668 107478 107691 108416 119717 121146 124831 133215 136498 139031 141103 142669 144623 151620 155339 156888. — В иншім тягненні впали такі більші вигри: 5.000 зол. на ч. 35074 59064 74800 119033. 2.000 зол. на ч. 150 7626 15396 26436 26562 36507 45596 52711 67736 73554 76390 89950 93297 98787 104426 134383 135299 137481 141929 143024 155388 157498. 1.000 зол. на ч. 915 6045 11182 16625 18355 19393 24541 31016 36700 42856 44981 46450 47510 57074 61443 61989 73141 75784 76334 78997 79122 79981 88634 95041 95814 97350 98858 113641 114100 118736 123275 130471 132059 139399 140710 145761 149966 150111 151846 155075 156394.

— **У будинку львівської політехніки** починаються знову напади на жидів. В суботу побили двох гімн. абсольвентів, опісля делегацію жидівського студентського товариства, що вийшла від ректора після інтервенції у справі нападів.

— **Процес проти Добошинського** почнеться 19. ц. м. у Львові перед трибуналом, зложеним зі суддів: Понуркевича (предсідник), Бочара і Городиського (вотанти), обвинувачуватимуть прокуратори Ольберек і Ольшевський. Вступ на салю розправ буде тільки за білетами.

— **Далі виселюють з Калущини.** Калуське староство рішенням з 10. ц. м. виселило з прикордонної смуги на три роки Віктора Сабата, який працював у кооперативі в Петранці пов. Калуш. Своє рішення староство мотивує тим, що В. Сабат був караний одномісячним арештом за протидержавний вчинок.

— **Медвідь під Здолбуновом.** На терені здолбунівського повіту появився рідкий гість — бурнатний медвідь, що втік мабуть з СССР тому, що там горять тепер ліси. Медвідь дався вже добре в знаки населенню, бо робить спустошення в пасіках і нападає на худобу. Населення організує обляву, щоб позбутися непрошеного гостя.

— **Присуд з мотивами на 500 сторінок** видав трибунал окружного суду у Варшаві, що судив б. віцедиректора податкового департаменту Міхальського і б. пос. Ідзіковського за великі зловживання. Обємистий присуд вийде у формі брошури.

— **Сніг у Татрах.** Наглий упадок температури по кількагодиннім дощі довів до того, що в Татрах упав великий сніг. Грубі верстви снігу покрили не лише верхи гір, але навіть смугу лісів від висоти коло 1.100 метрів над рівнем моря.

— **Окружний зїзд** делегатів партії людовців з участю головних провідників партії відбудеться в неділю 18. ц. м. у Ряшеві. Темою нарад буде справа участи людовців у виборах до сойму.

— **Убив свого двійника.** В лісі під Пйотрковом знайшли перед кількома днями тіло якогось мужчини з карточкою такого змісту: Називаюсь Пастернак, за яким шукає поліція в Лодзі. Кінчу самогубством. Поліція дійсно шукає за Пастернаком, який працював в одній фірмі в Лодзі як урядовець, присвоїв собі 1.000 зол. і пропав без сліду. Судово-лікарська комісія устійнила, що тут не йде про самогубство, лише про вбивство — влада почала шукати вбивника. Слідство виявило, що правдивий Пастернак живе. Арештований Пастернак зізнав, що по втечі з Лодзі волочився по цілій Польщі. Вкінці рішив убити свого двійника, якого припадково стрінув. Тому заманив його до ліса, де вбив його, забираючи 300 зол. і документи тотожности, якими хотів легітимуватися. До тіла вбитого причіпив карточку, щоб відвернути від себе слідство.

— **Нищать історичні памятки Самарканда.** Большевицька управа міста Самарканда

МАРШ. СМІҐЛИ-РИДЗ ВИЇХАВ НА МАНЕВРИ.

В четвер 15. ц. м. виїхав на військові маневри на Волині марш. Смігли-Ридз з міністорм військових справ ген. Каспшицьким та його заступником ген. Голуховським. Відділи „червоних" переломили в пятницю 16. ц. м. фронт „блакитних" над Стиром при допомозі повзів та артилерії. Вечором „блакитні" відійшли на нові оборонні позиції.

ВОЄВОДИ У ПРЕМІЄРА.

В пятницю 16. ц. м. прем. Славой-Складковський приняв усіх воєводів, з якими обговорив актуальні політичні й адміністраційні справи.

—o—

Поворот прем. Чемберлена.

Прем. Чемберлен вернувся до Льондону скорше, ніж загально сподівалися — у пятницю пополудні. Перед відлетом з Мінхену (в год. 12.48) до Льондону зложив він заяву, яку надали в радіо: Він — мовляв — дуже зворушений гарячим прийняттям уряду й населення, яке вийшло на вулиці, щоб його привитати. Тепер вертається до Анґлії по довшій розмові з канц. Гітлером і сподіється, що небаром відбуде з ним другу розмову після наради з брит. урядом.

Премієр Чемберлен причалив у Гестоні в 17.29 год., а льорд Рансімен в цій самій годині в Крайдон.

Висідаючи з літака Чемберлен заявив: „Вернувся я скорше, ніж сподівався. Подорож булаб приємна, колиб я не був дуже занятий. В четвер пополудні відбув я довшу розмову з канцлером Гітлером; була це розмова щира і приязна. Ми оба вдоволені, що могли взаїмно зрозуміти наші думки. Очевидно, я не можу виясиювати тепер, які можуть бути висліди цієї розмови. Мушу перш за все обговорити її з моїми товаришами і раджу вам, щоб ви завчасно не приймали жадних непевних звітів на тему моєї розмови з Гітлером".

—oo—

РУМУНІЯ ТАКИ ПЕРЕПУСТИТЬ БОЛЬШЕВИЦЬКІ ВІЙСЬКА ДО ЧЕХОСЛОВАЧЧИНИ?

„Богемія" приносить з Женеви сензаційну вістку про совітсько-румунське порозуміння. ССCP буцімто зрікся всіх претенсій до Басарабії, зате Румунія погодилась перепустити своїми залізницями транспорт совітських військ до Чехословаччини. Крім того порушено торговельні справи.

—o—

ЗА МАЛО ВЧАТЬ РОСІЙСЬКОЇ МОВИ.

Учитель Ткаченко жалується на сторінках „Пролетарської Правди", домагається, щоби в українських школах викладали більше російської мови, а то в деяких школах учать німецького, французького й ін., а не вчать російського. (ВУ)

БИТВА МІЖ АРАБАМИ И АНГЛІЙЦЯМИ ПІД ДЕЙР ГАСАНА.

Коло села Дейр Гасана, де в четвер араби вели справжній бій з поліцією та військом, дійшло у пятницю до нової сутички, в якій взяли участь літаки. Згинуло 7-ох арабів.

Повстанці ушкодили коло Назарету руру, по якій йде мочульська ропа.

—o—

ЗАСІДАННЯ УРЯДУ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

Під проводом през. Рузвельта відбулося годинне засідання ради державних секретарів. Ніякий комунікат у цій справі не появився — без сумніву предметом нарад була міжнародна ситуація.

—o—

По широкому світі.

Австрійський гавляйтер проголосив „Вінер Фольксблятт Беобахтер" урядовим органом віденської округи; кожний член партії мусить предплачувати часопис.

Румунський міністр нар. господарства Константинеску виїхав до Женеви на засідання Ради Ліґи Націй.

В австрійському університеті у Зальцбурґу скасовано богословський факультет і утворено на його місце математично-природничий.

Британський представник при Лізі Націй вернувся до Льондону.

Італійський амбасадор Ґранді відвідав британського міністра закорд. справ.

Британський премієр Чемберлен прийме після найближчого засідання уряду делеґацію партії праці.

З українських справ у Варшаві.

Варшава, 13. вересня 1938.

Українське життя у Варшаві, звичайно глухе в літніх місяцях, починає вже оживати й набирати ритму нормального темпа. Реєструємо перші прояви поваккаційної рухливости та ініціятивної акції серед тутешньої української кольонії.

ВІДНОВА УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ.

Цей почин треба привітати: В неділю 11. ц. м. відбулись у Варшаві численні збори представників усіх кол тутешнього українства, що мали на меті обміркувати пекучу потребу: оснувати, чи пак відновити Український Клюб, що від кількох років не проявляв ніякої діяльности, за що й грозило йому розвязання адміністраційною владою. Збори (понад 40 осіб — на наше здивування самих чоловіків!) — рішили відновити клюб, як незалежну, аполітичну, товариську орґанізацію і вибрали вже навіть її управу в складі: ред. М. Ковалевський — голова, інж. Величко — скарбник, Е. Новицький — секретар та полк. Діттель і ред. М. Куницький — члени. Український Клюб матиме власну домівку з читальнею й гутірковими світлицями та стане осередком українського життя. З вдоволенням слід підкреслити консолідацію варшавських українців у цьому позитивному почині та побажати, щоб нововибрана управа довела свою ініціятивну ролю до найкращих реальних успіхів. Українці у Варшаві повинні мати віддавна свій клюб, свої харчівні, читальні з пресою й розривками, місце товариських сходин і зустрічей. Гадаємо, що теперішня добра воля не змарнується.

УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКИЙ ГУРТ ПУБЛІЦИСТІВ І ЖУРНАЛІСТІВ.

Довідуємося, що з ініціятиви деяких польських публіцистів та журналістів, зацікавлених українською справою, вийшов проєкт створити у Варшаві товарисько-дискусійний гурт українських та польських робітників пера й політиків. Метою такого гурту мало би бути кореґування неточних вісток у пресі, взаїмне інформування та узгіднювання важних питань з ділянки українсько-польських відносин, як також ініціятива в організації українистичних відчитів, вечорів та інших пресово-публіцистичних сходин чи прелекцій. Участь у того роду, так би мовити, спільно-тематичній організації без статуту мали би взяти з польської сторони активні „україністи" без ріжниці політичних переконань, а з української — тутешні співробітники української преси та запрошувані гості з активних українських пресових центрів.

СТИПЕНДІЙНА ФОНДАЦІЯ ІМ. АРХИЄП. ОЛЕКСІЯ.

Волинський комітет для вшанування епископського ювилею волинського правосл. архиєпископа Олексія встановив весною цього року стипендійну фондацію для українського студентства з Волині. Фондацію цю створено з жертв волинського населення. Дотепер зібрали на ту ціль 5.500 зол. і передали їх сенатові варшавського університету, що затвердив оту першу українську стипендійну фондацію з встановленим правильником. Першенство до користання з цього стипендійного фонду матимуть православні волиняки-теольоґи.

У ВИЩИХ ШКОЛАХ.

Варшава — найдорожче університетське місто у Польщі, але студії в ній дають нагоду до всесторонніх розвиткових можливостей. Наплив українського студенства, особливо з Волині був останніми роками розмірно сильний. В цьому році годі ще щось певного на цю тему сказати. Можна завважити зріст числа жіночої студентської молоді. Набільше кандидатів має стоматольоґія, на яку загалом зголосилося понад 300 кандидатів — на 150 вільних місць, розмірно мало — право. Докладні числа з цього обсягу подамо своєчасно до відома. Оба українські академічні т-ва — допомогове Українська Студ. Громада та ідеольоґічне корпорація „Запорожжа" — розпочали вже оживлену діяльність.

КТВ.

—o—

Нові успіхи японських військ.

Домеї повідомляє: Японські війська заняли 2 стратегічно важні місцевости: Шантун (150 км від Ганков) та Кванчев.

Японські частини, які перейшли ріку Янтсе та вдерлись до провінції Гупе, пішли 4 км. вперед, займаючи Лейшан і Чуішішай. Небавом японці здобудуть Айковкай.

БОМБОВИЙ ЗАМАХ У ШАНГАЮ.

Якийсь китаєць кинув 2 гранати на вулицю Шешуан у міжнародній концесії в Шангаю. Двох китайців згинуло, кільканацятьох ранених; замаховець утік.

—o—

Мадярщина протестує проти концентрації чехосл. армії.

НА МАДЯРСЬКОМУ КОРДОНІ.

Мадярська Телеґрафічна Аґенція повідомляє: Мадярський уряд вислав до чехословацького протест проти неоправданих кроків військового характеру та проти перелету чеських літаків над тим кордоном.

МАДЯРИ ДОМАГАЮТЬСЯ ПЛЕБІСЦИТУ.

Мадярська ревізіоністична ліґа вислала вчора до Гітлера, Мусолінія, Чемберлена, Даладіє і Бека телеграми з домаганням здійснення засади самоозначення народу. Ліґа домагається переведення плебісциту на території відірваній від Мадярщини і прилученій до ЧСР.

30 убитих і 125 ранених на вулицях Барсельони.

Три національні летунські ескадри збомбардували Барсельону. Більша частина бомб упала на рибний торг, де згинуло 30 осіб, ранено 125.

Шрапнелі ушкодили 4 британські кораблі, один навіть поважно.

НА ФРОНТАХ СПОКІЙНО.

Комунікати команд обох еспанських армій стверджують, що від 2-ох днів на фронтах спокійно.

ФОРТИФІКАЦІЯ СЕВТИ.

Національна радіостація в Саляманці заперечує вістку одної закордонної агенції, немовби з Більбао приїхала до Севти комісія німецьких фахівців, щоб оглянути тамошні фортифікаційні праці.

Тільки освіта й виховання запевнять майбутність Народу. Тимто не жалуймо датків на освітньо-виховну працю „Просвіти"!

ГЛИНЯНЩИНА.

Велике окружне ювілейне свято християнської України в Глинянах відбулося 11. ц. м. з нагоди ювілею 950-ліття хрещення України. Програма свята мала складатися із чотирьох головних частин, а саме: 1) богослуження біля старенької церкви, де віднovився в чудесний спосіб Образ Розп'яття; 2) посвячення вугольного каменя кооперативного дому в Глинянах; 3) водосвяття біля заставської церкви; 4) академії на площі біля молочарні.

Це маніфестаційне торжество мало обняти всі важніші осередки міста, бо мало на цілі пробудити релігійний та національний підйом духа у Глинянщині. У всіх чотирьох частинах міста побудовано гарні брами з ювілейними написами та богатими декораціями. Вже коло 9-ої год. почали сходитися великі маси народу із усіх сторін Глинян. Зі 7-ох сіл: з Розворян, Полюхова, Заставя, Женева, Постин, Перегноїва і Балучина прийшли процесії разом зі своїми священиками. Найкраще зорганізована та удекорована процесія була із Балучина, що прийшла найскоріше під проводом свого пароха о. сов. Костишина. Прийшло також кілька хорів, а підчас Служби Божої співав хор з Глинян-Заміста і Перегноїва. Філія „Просвіти“ прислала на те свято свою дуту орхестру, що відіграла на Службі Божій і підчас походу кілька пісень. В святі взяло участь 16 священиків та приблизно 8.000 людей. Ціла площа біля церкви була виповнена народом. Перед спеціяльно до свята прибраним престолом Службу Божу відправив о. дек. Терещук Василь у сослуженні оо. Костишина, Копишевича, Масюка і Галиша. Дуже гарну та високопатріотичну проповідь виголосив о. дек. В. Пляшковецький про значіння великого діла св. Володимира для українського народу. Не зважаючи на дощ, в год. 2-ій пополудні розпочався похід, що перейшов вулицями міста аж до заставської церкви, де при гарно убраній церкві відправили всі присутні на святі священики торжественне водосвяття. Одначе загальний дощ перервав порядок свята і тому третя точка програми свята, а саме посвячення вугольного каменя кооперативи не відбулося. По полудні коло год. 5-тої відбулася академія на площі біля Районової Молочарні під голим небом. Академія почалася виступом глинянського хору піснею „Кант хрещення України“ під проводом п. Бойкевича. З черги місцевий парох о. Михайло Гаврилюк відкрив академію коротким вступним словом, де вказав на велике значіння християнської віри. Виступив теж з двома точками місцевий церковний хор під проводом дяка Дмитришина. Велику промову виголосив д-р Михайло Дужий, місцевий адвокат. Деклямували діти з місцевої захоронки та п. С. Кулицька. Пізно вечером скінчилася академія і ціле свято, що викликало на присутних незатерте враження. Слід зазначити, що присутні учасники свята вислали на руки Митрополита Кир Андрея телеграму з висловами синівської любови та повного довіря

Спорт.

ПРОГРАМА НЕДІЛЬНИХ ЗМАГАНЬ.

Майдан Сокола-Батька: год. 8.15 рано та 3. попол. II. змагання української реміснічої та робітничої молоді — організують „Орли“.

Ці змагання відбудуться невідкличнo!

Вул. Стрийська біля грища Чорних. Год. 8. рано старт до наколесницького бігу **за чашу „Діла“** (90 км.) і за **чашу Стефановича** (70 км.). Поворот коло год. 10.30—11.30.

Грище Цитаделі: годо. 10 рано змагання за мистецтво Б-кляси **Зоря — П. К. С.**

Грище Чорних: год. 2. попол. змагання за мистецтво А-кляси **Україна I Б — Чорні I Б.**

Тамже: год. 3.45 попол. мистецтво Окружної Ліги **Україна — Чорні.**

Грище Лєхії на Погулянці: год. 3.30 попол. змагання за мистецтво Ц-кляси **Степ — Ґвязда.**

ПЕРЕМИШЛЬ **грище Польонії:** год. 3.30 попол. змагання за мистецтво Окружної Ліги **Сян — Юнак.**

УЖГОРОД. **грище Руси:** Сензаційні змагання **Жонаті Руси — Парубки Руси.**

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

Богдан Кравців: ДОН КІХОТ В АЛЬКАЗАРІ. Накладом автора. В-во „Обрії“. Львів, 1938. Мала 8-ка, стор. 94.

Д-р Остап Грицай: НЕРОЗГАДАНА СФІНКС. В-во „Обрії“. Львів, 1938. 16-ка, стор. 40.

о. М. Каровець ЧСВВ: ВЕЛИКА РЕВОФОРМА ЧИНА СВ. ВАСИЛІЯ В. 1882 Р. Четверта частина. Видавництво ЧСВВ в Жовкві. Жовква, 1938. Мала вісімка, стор. 500.

БОЖА НАУКА. Катихизм християнсько-католицької віри на основі біблії для IV. кляси вселюдних шкіл одобрений греко-католицьким епископатом. Друге справлене видання. Накладом Греко-Катол. Архиепарх. Фонду у Львові. Львів, 1938. 8-ка, стор. 180.

ЛЕВАДА ПРЕЧИСТОЇ. Марійські легенди. Переповів Антін Лотоцький. Видавництво ОО. Василіян у Жовкві. Жовква, 1938. 16-ка, стор. 118.

о. Іриней О. Вігоринський: ДЕЩО ПРО УКРАЇНСЬКУ ШЛЯХТУ. Історичний нарис. В-во „Криниця“. Перемишль, 1938. 16-ка, стор. 54.

Інж. Іван Лапчук: КОМАСАЦІЯ ҐРУНТІВ. Бібл. „Сільського Господаря“. Накладом Краєвого Госп. Т-ва „Сільський Господар“. Львів, 1938. 16-ка, стор. 89.

о. Ісидор Луб ЧСВВ: ПРО СВЯТЕ ПИСЬМО. Бібліотека релігійної освіти. В-во ОО. Василіян у Жовкві. Жовква, 1938. 16-ка, стор. 32.

М. Чернець: ЗЛОЧИННА ІСКРА. Про лиху книжку й пресу. Видавництво ОО. Василіян. Жовква, 1938. 16-ка, стор. 48.

Д-р П. Панченко: ПОРАДНИК КРАМАРЯ. Накл. Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Львів, 1938, 16-ка, стор. 104.

К. Малицька: РІДНИЙ ПРОМИСЛ. Диточа ревіз. Бібліотека РСУК. Накладом Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Львів, 1938. 16-ка, стор. 14.

Г. Туров: СПРАВЕДЛИВІ ПІОНІРИ КООПЕРАЦІЇ. Сценічна картина в 1 дії. Переклала К. Малицька. Бібл. РСУК. Накл. Ревізійного Союзу Українських Кооператив. Львів, 1938. 16-ка, стор. 24.

Олена Степанів: КООПЕРАТИВИ ЗДОРОВЛЯ. Їх завдання, організація, історія. Друге, змінене видання. Львів, 1938. Мала 8-ка, стор. 86.

THE CONGRESS OF THE EUROPEAN NATIONAL MINORITIES. London meeting 14.th July Відень, 1938.

ЖУРНАЛИ.

СВТІЛО Й ТІНЬ. Щомісячник. Журнал Українського Фотографічного Товариства у Львові та його філій. Рік VI. Ч. 7. Липень, 1938. Львів.

НОВА ХАТА. Двотижневий журнал для плекання домашньої культури. Рік. XIV. Ч. 15—16. 1. серпня 1938. Львів.

ВІСТИ З ЛУГУ. Рік XIII. Ч. 15—16. 1—15 серпня 1938. Львів.

УКРАЇНСЬКА МУЗИКА. Місячник. Рік II. Ч. 7—8. Липень-червень 1938. Стрий.

УКРАЇНСЬКИЙ ПАСІЧНИК. Орган Пасічницької Секції Т-ва „Сільський Господар“ у Львові. Річник XI. Ч. 8. Серпень, 1938. Львів.

ДЗВОНИ. Літературно-науковий місячник. 8-ий рік видання. Ч. 7—8. Липень-серпень 1938. Львів. Зміст: Ю. Дараган: Київ. — О. Мошура: 988. — Ю. Клен: Володимир. — М. Гірський: Хрещення киян. — Мігуель де Унамуно: Веласкезів Христос. — Ж. Бернано: Графиня. — Г. Костельник: Розмови з Христом. — Проф. М. Чубатий: Девятьсот пятьдесять літ християнства в Україні. — Ф. В. Ферстер: Христос і новітня душа. — Ю. Липа: Київ, Вічне Місто. — П. Ісаїв: Післяслово до „Предка“ Н. Королевої. — З преси і журналів. — З редакційного листування. — Нові книжки.

ТРИЗУБ. Тижневик. Рік видання XIV. Ч. 34—35. 28-го серпня 1938. Париж.

НАША БАТЬКІВЩИНА. Орган Українського Краєзнавчо-Туристичного Товариства „Плай“ у Львові. Рік II. Ч. 9. Вересень, 1938. Львів.

ТЕХНІЧНІ ВІСТИ. Орган Українського Технічного Товариства. Рік XIV. Ч. 9. Вересень 1938. Львів. Зміст: Етапи промислового розвитку і наші потреби. — Де повинен бути осередок нашого промислового життя? — До справи нафтового промислу. — Устійнення кальки коштів. — Технічно-господарський огляд. — Звітя ре[illegible]пенції. — З життя У. Т. Т.

РІДНА ШКОЛА. Ілюстрований часопис для всіх. Двотижневик. Рік VII. Ч. 17. 1-го вересня 1938. Львів. Зміст: Іван Герасимович: Д-р Степан Смаль-Стоцький. — Дмитро Макогон: Перемога. — Нові школи з початком шкільного року. — Українська гімназія Р. Ш. в Чорткові у власному будинку. — Чи зміна румунської політики щодо нац. меншин? — Українська школа в Вільні. — Іспит зрілости в загально-освітніх ліцеях. — — Закрили українську гімназію у Кремянці. — Віра Раліс: Середнє шкільництво в Литві. — П. Сорока: Добрі бібліотекарі в наших бібліотеках. — Кольонія Косів у Канаді. — На тернистому шляху. — З життя Р. Ш. — Ріжні вісти.

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри

Великий Театр:

Неділя 18. 9. год. 4 попол. „Вовки в ночі“; год. 8. веч. „Іван“.
Понеділок 19. 9. год. 8. веч. „Іван“.
Вівторок 20. 9. год. 8. „Вовки в ночі“.
Середа 21. 9. год. 8. веч. „Іван“.

Театр ім. Котляревського.

ГОРОДЕНКА:
18. 9. Орлики.

Український Народний Театр ім. М. Садовського.

ВЕЛДІЖ:
18. 9. Гетьман Полуботок.

ВИГОДА:
19. 9. Пісня Бескиду.
20. 9. Гетьман Полуботок.
21. 9. Мазепа.

ЖУРАВНО:
22. 9. Безталанна.
23. 9. Пісня Бескиду.
24. 9. Чесна Сусанна.
25. 9. Гетьман Полуботок.
26. 9. Мазепа.

Театр небавом заїтне до Львова з історично-народнім репертуаром. Нові декорації арт. Бобинського.

Український театр Йосифа Стадника сеніора.

БОРЩІВ:
18. 9. Гриць.

КІНА

АДРІЯ: „Дорога до слави“, „Іванів клич“.
АПОЛЬО: „Індія говорить“.
АТЛЯНТИК: „Вулиця гріху“.
БАЛТИК: „Коли нема бурі“.
ВАНДА: „Малий чародій“ і „Варієте“.
ГРАЖИНА: „Верес“ на осн. Родзевича.
ЕВРОПА: „Я помилився“ з Шарлем Боає.
КАСИНО: „Молодька“ (Джоан Кроффорд).
КОПЕРНИК: „Друга молодість“.
МАРУСЕНЬКА: „Інститутка“ (Д. Дарбів).
МЕТРО: „Знахар“.
МІРАЖ: „Велике Бетовенове кохання“.
МУЗА: „Малий джентельмен“, „Повір мені“.
ПАЛІС: „Шікаго“.
ПАКС: „Жінка над пропастю“.
РАЙ: „Веселий волоцюга“ комедія.
РІЯЛЬТО: „Кафе Метрополь“, з Льоретою Йонг.
РОКСІ: „Роберт і Бертран“.
СВІТ: „Мужчини за заслоною“, „Рапсодія Балтику“.
СТИЛЕВІК: „Кохання в лайдаках“ і ревія.
ТОН: „Серце і шпада“, „Лицарі пустині“.
УТІХА: „Чорти поборюють“ та ревія.
ХИМЕРА: „Марнотратна дочка“.

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(за Марійською)
„Ґарміш-Партенкірхен“.

ФОТОПЛЯСТІКОН „СВЯТОВІД“:
(вул. Коперника ч. 11 дім ф-и Каім і Син)
Індія — Цейльон — Мадрас — Кольомбо.

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Неділя, 18. вересня 1938.

7.15 Пісня, 7.20 Музика у вик. орх. 8.00 Ранішний Дзвінок, 8.15 Для села: Хлоп. Газетка, Зміни нагоди, Грають перлинисти, 8.35 Львів здоровить, 8.40 Повідомлення забезпечуючи [illegible], 8.50 Хліб, овочі. 9.05 Нар. музика з пл., 9.15 Трансм. з Тарнова: Репортаж, Богослуження, концерт, 11.45 За хліби й службу, 12.03 Симф. поранок, 13.00 Для кохання В. Сирокомлі, 13.15 Орх., 14.40 Трансм. з обжинків і свята війська полку тарнів[illegible], 15.05 Для села: Огляд ринків рільних продуктів, 15.50 Трансм. з Хемніцу (Хемніц) міжнар. мечу копаного: Польща-Німеччина, 16.40 Спів [illegible] А. Шлемінської в супр. форт., 17.20 Звук. танкова музика з пл., 17.30 Звук. [illegible], 18.00 Радіо у гостях у [illegible], 19.00 Хвилина поезії; у перерві в год. 19.00 Хвилина [illegible], 20.00 Програма на завтра студій, 20.00 Програма, 20.05 Популярна словно-зук. авд., 20.50 Веч. [illegible], 21.40 Політ. огляд, 20.50 Веч. вісти, Варто знати, весела авд., [illegible] місто до переджити, [illegible] (опера з водевілю), 23.00 [illegible] 23.15—23.55 Легка й танк. музика з пл. (Варшава II)

Понеділок, 19. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.00 Раніший дзвінок, 7.15 Концерт сальон. орх., 8.00 [illegible], 8.10 [illegible] авд., 11.00 Для шкіл: [illegible] „Соловейко“ для старших [illegible] „За Сяном“ [illegible] дусти у вик. артистів [illegible]

12.03 Полудн. авд., 14.00 Легка музика з пл., 14.15 Кітниця для всіх, орх., 15.00 Біржа, 15.05 Госп. та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Для дітей: „Прочуття вітки", 15.30 „Чорний Могвій" фрагм. пов. В. Лозінського, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Розр. концерт у вик. орх. авд. 16.45 Палестина в очах природника, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 „Поліський летун" фрагм. повісті Сев. Пшибальського, 17.25 Сальон. музика у вик. орх., 17.55 Гальо, позір! 18.00 Спортова гутірка, 18.10 Форт. ресіт., 19.30 Конкурсова авд. П. Р., 19.00 Вольна авд., 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Розр. концерт у вик. орх., сопран, реве лерса, саксофон; у перерві океч „Пів до восьмої", 20.45 Веч. денник, 21.00 Техн. скринька, 21.10 Тисяча тактів музики у вик. сальон. орх., 21.30 Спорт. вістки, 22.05 Вечір вальсів із пл., 23.00 Ост. вістки, 23.15 Новочасні симфонії, дириг. композитора (надає Варшава II.).

Вівторок, 20. вересня 1938.

6.43 Руханка, 7.000 Ранішній денник, 7.15 Орх. концерт, 8.00 Авд. для шкіл, 8.10 Перелом при мікрофоні, пл., анекдоти комунікати, 11.00 Для шкіл: „Коперник" авд. для старших дітей, 11.15 Симфонічна творчість Бізета, пл., 12.03 Полудн. авд., 14.00 Музика з пл., 14.15 Концерт баляль, 15.00 Біржа, 15.05 Госп. та сусп. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Для дітей: „Пригода Майстер-Клепки, у якій говориться про 23 брами та мільйон годинників", 15.35 Фін.-госп. актуальні, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Оперова музика у вик. орх., 16.45 Від Татр до стратосфери, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Серед жінок: Косметика восени та взимою, Пісні. Комунікати жін. організацій, 17.55 Гальо, позір! 18.00 Родина моторів, авд., 18.10 Форт. ресітал, 18.45 Про дванадцять скрипків, 19.00 Скрипкові твори в супр. форт., 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Міцкевичівські дні у Новогрудку, 19.50 „Колиб я був молодий, дівчино" розр. концерт у вик. орх. сол.; у перерві Гумор у поезії Асника (рецитації), 20.45 Веч. денник, **21.00 Перехоування овочів і городовини, в українській мові виголосить д-р Х. Кононенко,** 21.10 У столітгя саксофону, муз. репортаж із муз. ілюстр.; 21.50, 22.00 Спортові вістки, 22.00 У ритмі танку, пл., 23.00 Ост. вістки, 23.05—23.55 Камер. музика, скр., форт. (надає Варшава II).

Середа, 21. вересня 1938.

6.45 Руханка, 7.000 Ранішній денник, 7.15 Орх., 8.00 Авд. для шкіл, 8.10 Перше сніданок при музиці з пл., 11.00 Для шкіл: „Лісові рахунки" авд. для молодших дітей, 11.25 Балетова музика з пл., 12.03 Полудн. авд., 14.00 Інформаційна газета в українській мові, 14.10 М. Карлович із пл., 14.55 Скрипковий ресітал Марії Добровської у супр. форт., 15.15 Трохи пісні, трохи слова, 15.45 Господ. вістки, 16.00 Розр. концерт у вик. сальон. орх., 16.45 Совітське військо після „чистки", 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Листки з подорожі „Через Німеччину до Італії", гутірка, музика з пл., 17.55 Гальо, позір! 18.00 Концертові ресітали, 18.10 Скрипк. ресітал у супр. форт., 18.45 „Оповідання про 12 ..." 19.00 Спів. ресітал. Забейлинська у супр. форт., 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 „Осінь за плечима" розр. концерт у вик. сальон. орх., ... бас, форт., 20.45 Веч. денник, 21.00 Спорт. репортаж, 21.10 Шопенівський концерт у вик. Мерс. Тромбіні-Казуро, 21.50, 22.00 Спорт. вістки, 22.05 Кабарет. ... 23.00 Ост. вістки, 23.15 ... Легка музика у вик. симф. орх. (надає Варшава II.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО.

Неділя, 18. вересня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. мельодії, 20.10 Пісні з танки народів, 22.30 Веселі мельодії, БУДАПЕШТ 16.35 Циг. музика, 18.30 Орх. концерт, 22.00 Віденьс. орх., ВІДЕНЬ 14.00 Оперетові мельодії, 15.25 Квартет з-дур Гайдна, 16.00 „Віденьські" ... концертує, КОШИЦІ 8.20 „Гуцул сховала з русином", 9.00 Передача з Мукачева: Гр.-кат. богослуження, ... Петраблова, 18.00 Про малих ... Нар. пісні співає хор із ... Дежковиці, 18.45 Закорд. огляд, ЛАЙПЦІҐ 18.20 Сольні форт. музика, МІЛЯНО 20.30 Розр. музика, 21.00 „Норма" опера Сомоніа, МІНХЕН 20.10

21.00 „Кравець із Шевзау" оп. Брандт-Буїса, ПРАГА 17.15 Розр. музика, 18.00 Перли чеської музики, 19.30 20.30 21.00 22.00 „Русалка" оп. Дворжака, РАДІО ПАРІ 18.00 Розр. музика, 19.00 19.30 Сценка, 20.15 Пісні, 20.30 21.00 22.00 Симф. концерт, РИМ 17.00 18.00 20.35 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 Муз. вечір, „Ля Пасіоне" орат. Маліпера, „Андерсенова казка" в муз. обробітці.

Понеділок, 19. вересня 1938.

БЕРЛІН 14.15, 15.00, 19.00 Розр. музика, 20.10 Концерт: тенор, скрипка, альтівка, віол., 21.00 Розр. концерт, БІЛГОРОД 18.00 Нар. пісні, 20.00, 21.00, 22.00 (після комунікату) Опера, БУДАПЕШТ 12.05 Концерт хору, 13.00 Орх., концерт, 17.30 18.00 Циг. музика, 18.45, 19.00 Форт., 21.00 Симф. концерт, 22.10 Концерт сальон. квінтету, ВІДЕНЬ 18.40, 19.00 Романтизм портового міста, муз. образці, 20.10, 21.00 З уст до уст, із серця до серця, концерт-попурі, 21.25 Весела сценка, ДАЙТШЛЯНДЗЕНДЕР 20.10 Бетовенівський концерт, КОПЕНАГЕН 20.00 Нар. пісні, КОШИЦІ 7.35, 14.10, 18.45 Вістки, 18.00 „Забутий ключ" драма, концерт М. Земанової (рос. пісні), Концерт балалайк. орх., МІЛЯНО 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Камер. та розр. музика, ПРАГА 17.40 Форт., 18.20 Легка музика, РАДІО ПАРІ 18.00, 20.15 Форт., 20.30, 21.00, 22.00 „Йосиф" оп. Мегіля, РИМ 17.55 Рецитації, 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00 Концерт скандинавської муз., 21.40, 22.00 Концерт хору, ШТРАСБУРГ 20.30, 21.00, 22.00 „Ісляндський рибалка" оп. Ропарца на осн. Льотія.

Вівторок, 20. вересня 1938.

БЕРЛІН 18.00 Розр. музика, 19.45 Вечірній гомін, 20.10, 21.00 Весело прощання літа, 21.15 Чар голосу, БІЛГОРОД 18.45 Форт., 20.00 Нар. пісні, 22.20 Спів. ресіт., БУДАПЕШТ 12.05 Орх. концерт, 17.00 Спів, 18.00 Циг. муз., 19.20, 20.00 Орх. концерт, 21.30, 22.00 Симф. концерт, ВІДЕНЬ 10.30 Нар. музика, 16.00, 17.10 Орх. концерт, 18.30, 19.00 Розр. музика, орх., (віденські пісеньки), 21.15 Шубертові твори, ВЕЖА АЙФЛЯ 20.00 Пісні, 20.30 Родина Штравсів, концерт орх., КОШИЦІ 7.35 14.00 18.45 Вістки, 18.00 Про військове виховання, Петро Мігош: Власні твори, В. Желтвай: Учитель і казка. МІЛЯНО 19.30 Розр. музика, 21.00, 22.00, 23.00 Муз. вечір, ПРАГА 15.15 Легка музика, 17.30 Тріо ес-дур Брамса, 18.20 Концерт орх. мелод., РАДІО ПАРІ 18.00 Форт., 20.15 21.00 Камер. музика, 21.30 22.00 23.00 „Наташа" драма Касонія, РИМ 17.15 Скрипка, 19.30, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 Весела авдиція, ТУЛЮЗА 20.30 Пісні

Середа, 21. вересня 1938

БЕРЛІН 16.30 Оповідання, 17.20, 19.00 Розр. музика, 18.10 Камер. музика, 19.45 Веч. гомін, 21.10 Кітниця мельодій, орх., сол., БІЛГОРОД 21.00 Гумор, 21.30 Нар. пісні, БРЮСЕЛЯ ФР. 20.00, 21.00 „Паганіні" оп. Легара, БУДАПЕШТ 12.05 Солісти, 18.30, 22.20 Циг. музика, 18.25, 19.0, 20.40 Орх., 20.10 Спів, 21.00 Твори Ваврінеця, концерт під дир. Догнанія, ВІДЕНЬ 16.00, 17.10 Орх. концерт, 20.10, 21.00 Симф. концерт, 22.30 Розр. концерт, солісти, квартет вальдгорністів, КОШИЦІ 7.35, 14.10 18.45 Вістки, 18.00 Збирання, сортування та пакування овочів, Форт. концерт Милославської, „Дві розмови" комедія А. Аверченка, МІЛЯНО 17.50 18.00 Камер. концерт, 19.15 Сучасна музика, 21.00 Орх. концерт, 22.10 Орг. музика, 22.40 Танк. музика, ПРАГА 11.05 Популярний концерт, 18.20 Легка музика, 20.55, 21.00 „Осіння симфонія" Новака, 22.20 Форт. РАДІО ПАРІ 18.00, 18.30, Віол., 19.30 Діяльог, 20.30 Хор, 21.00, 22.00 Розр. програма, РИМ 17.15 Танк. музика, 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Ля када іннамората" оп. Льоебарда та Сімонія, ФЛЬОРЕНЦІЯ 21.30 Два форт.

Спец. скірн., венер. недуг і косметики
Др. ФІШЕР
б. лікар (асестент) Клінік у Берліні, Праві, Відні орд. КІЛІНСЬКОГО 3 (напроти Від. Каварні) тел. 251-68. 2143

ВЕРНУВСЯ
АКУШЕР-ОПЕРАТОР
Д-р Ігнатій Шварц
ЛЬВІВ, УЛ. ЛЕГІОНІВ 3
(над кіном Палас).

ОПАСКИ ПРОПУКЛИНОВІ І ОПАСКИ ЧЕРЕВНІ на обниження шлунка і кишок під гарантією виробляє перше і найстарше в краю Заведення для виробу спеціяльних патентових бандажів
М. Фрайліха Львів, Городецька ч. 35. Телефон 271-11.

Найкраща українська **ПАСТА** до взуття і підлоги виключно
З ФАБРИКИ ХЕМІЧНИХ ВИРОБІВ
„БЛИСК“
ЛЕВИЦЬКИЙ І С-КА
Станиславів, ул. Жулкевського 3

Жінки! Як терпите від багато літ на обниження шлунка і кишок, що часто виступає по злогах або з тяжкої праці, то явіться негайно в Заведенні
М. Фрайліха, Львів, Городецька 35.
щоб знову вернулися до праці.
Признакою цієї хороби є загальне винищення, брак апетиту, тиск і біль в підсерцевій ямі, біль голови і крижів, біль в підчеревю. Всі ці недомагання усунете при помочі наших спеціяльних опасок. 1926

КОРИСТАЙТЕ
з небувало дешевої продажі
з приводу реконструкції дому і льокалю.

УКРАЇНСЬКА РОБІТНЯ ВЗУТТЯ
МИКОЛИ ДОВГАНИКА
ЛЬВІВ — УНІЇ ЛЮБЛИНСЬКОЇ 3
(бічна Куркової)
на складі має нове взуття і виконує на замовлення; приймає всякого роду направки. Поручається Впр. Духовенству.

ШВАЛЬНЯ „ЕМКА“
ПІДВАЛЛЯ 1.
поручає по приступних цінах мужеське і жіноче білля, постіль, піжами, шляфрочки, блюзочки, опіднички. Охоронні плащі. — Замовлення із власних і принесених матеріялів виконує до 24 годин.

Тапети, дивани, тапчани, меблеві матеріяли і т. п.
Проєктування і виконання комплетного нутра дому у власних заведеннях тапіцерських і столяр.
Т. Кисяк і сини
ЛЬВІВ, ПЛ. СМОЛЬКИ 4.
1784 Тел. 240-09 і 219-85 7-10

ПАРАСОЛІ МАЙЖЕ **ЗАДУРНО**
з найтриваліших гатунків, які не промакають і не тріскають та з найоригінальніших взорів ТЕПЕРІШНЬОГО СЕЗОНУ поручає ПЕРШОРЯДНА ВИРІБНЯ ПАРАСОЛЬ „С І К О“ віддавна відома фірма СІХЕР і КОРКЕС, ЛЬВІВ, ЛЕГІОНІВ 29, в ПАСАЖІ ПРАВОРУЧ зараз біля „ОРБІСУ“ — РЕПАРАЦІЇ і ПОКРИТТЯ виконуємо прецизійно на місці ЗАДУРНО.
Отже хто хоче бути вдоволеним, нехай зверне увагу на докладну адресу і число дому.

ВЖЕ ЛЕГКО НА ПРОСТУДУ!
тому П. Т. для власного добра повинні якнайскоріше засобитися в матеріяли на осінній і зимовий сезон у відомім джерелі дешевого закупу
Галицький Маґазин Новин Львів, Галицька ч. 15.
який поручає наймодніші вовняні вироби на ПЛАЩІ, КОСТЮМИ, СУКНІ, а теж штрукси, фляннелі, звичайні і шовкові на шляфроки, пижами і білля
по найнижчих цінах.
УВАГА! При закупі товару від 5.— зол. додаємо дурно знижки до першорядних кін.
Приймаємо чеки Централі Товарового Обороту.

НОВОВІДЧИНЕНЕ УКРАЇНСЬКЕ ЕЛЄКТРО-РАДІОВЕ ЗАВЕДЕННЯ
виконує всякі електротехнічні і радієві роботи солідно, дешево (направа світла). Продаж радієвих апаратів, жарівок і інших електро-технічних частин
ЛЬВІВ, ВУЛ. НА БАЙКАХ Ч. 22.

УВАГА! Дуже важне всім! УВАГА!
В сьогоднішніх критичних часах не дайте себе нікому намовити, де маєте щось купити. Ваші доходи чимраз то менші, тому мусите вже згори знати:
1. Де купите найдешевше.
2. Де знайдете найбільший вибір.
3. Де купите з довірям.
Купувати постійно у
ЛЄВЕНА
це ощаджувати дорогий час, а при тім бути вдоволеним.
Даю 1% на „Рідну Школу“.
Товаровий Дім ЛЬВА ЛЄВЕНА
Станиславів

Перфумерія **С. ФЕДЕР**
ТЕПЕР ЛЬВІВ
СИКСТУСЬКА 2.
50 кроків від правого рогу Леґіонів.

ВІДОМА ФІРМА
„Футро“-Бачес
ЛЬВІВ
тільки леґіонів **19** у брамі
обслуговує солідно і приступно

КІР
Львів, Уейського 6
Тел. 280-88.
Станиславів, 3-го Мая 4. II. тел. 255
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ

ДИТЯЧА КОНФЕКЦІЯ
„ЛЯЛЯ“
Власн. Пйотровська і Кучаєр
ЛЬВІВ, ул. Коперника 2.
(Тел. 114-62. (Проти Антики Міколяша)
поручає на осінньо-зимовий сезон,
ПЛАЩІ, СВЕТЕРИ, УБРАННЯ, ПАНЧОХИ, тощо.
У великім виборі і солідним виконанні.

Першорядна кравецька робітня
павла Андруся
ЛЬВІВ, УЛ. НА СКАЛЦІ 5
(бічна Зибликевича) Тел. 237-32
поручає на осінньо-зимовий сезон убрання, нагортки, футра, смокінґи, фраки, також реверенди для Всечесного Духовенства і військові мундури із власних і повірених матеріялів по найновіших англійських моделях. Ціни приступні.

ЗАЛІЗНІ ТОВАРИ
з першорядних фабрик поручає по дуже низьких цінах
Е. ТІГЕР ЛЬВІВ, вул.
Гуртівня заліза Личаківська 24 а.

ВУГІЛЛЯ — КОКС — ДЕРЕВО
в найдобірніших якостях доставляє
„НАРОДНЯ ТОРГОВЛЯ“
Львів, Ринок ч. 36. Тел. бюра 103-27 тел. складу 269-68. Інформації: Бюро — Ринок 36, та склади: Ринок 36, Личаківська 115, пл. Більчевського 3, Солодова 1 та Жовківська 128. — Точна вага — солідна обслуга.
1895 4-5

ВЖЕ ВІДКРИТА
першорядна робітня і крамниця взуття під фірмою
Ярема Львів, Коперника 2. (давн. вул. Фредра ч. 9.)
поручає на осінній сезон
взуття жіноче мужеське спортове і ортопедичне.
Товар тільки першорядний.
1751 1-20 Ціни низькі.

Найдешевші меблі
в українській кооперативі **АРХО**
Львів, Корнякта 1. Тел.: 272-04

Навіть мурин біліє вживаючи цього мила!
мила Квітової Води господарська матеріям
поручає
ВАШЕ ОЧКО
ГАЛИЦЬКА 1. РІГ РИНКУ

ПІВДАРМО
ПЕРША ВІДЕНСЬКА ПРАЛЬНЯ
фарбує і чистить
по найнижчих цінах — виконання першорядне. Власник, колись директор закордонних підприємств у Будапешті і Відні, має численні відзначення, золоті медалі і почесні хрести за свої праці. Запевнює П. Т. Публиці повну солідність і фахове виконання всіляких повірених йому робіт.
ВІДЕНСЬКА ПРАЛЬНЯ
ЛЬВІВ, ПІЛСУДСЬКОГО 10, тел. 270-48
Відбір і достава безплатно. Провінціональні посилки полагоджуємо негайно

„ВОДОТЯГИ“
Бюро технічне і підприємство для інсталяцій водотягових, санітарної техніки та огрівання.
Львів, вул. Пелчинська 22, тел. 23-16,
Станиславів, 3-го Мая 12.

БРАТИ ДМИТЕРКИ
єдине українське конц. підпр. самох. перевозове
Львів, Ринок 43, тел. 272-48
виконує всякі перевози до всіх і з всіх місцевостей в краю — дешево, скоро і солідно. Спеціяльні авта для перевозу меблів, з відповідною кваліфікованою обслугою — дають гарантію найкращої достави.
806 46-50

Косметичний Інститут і Лябораторія
Д-ра О. ТУШИЦЬКОГО
Львів, вул. св. Софії ч. 3. Тел. 205-26.
УСУВАЄ: аномалії цери, зросговіння, пігменту, волосся, бливни, дзьоби по віспі і плями. Масаж. Тривке усування зморщок, жалади і відморожень власною методою. Тривке усування оволосіння електрофорезою. Постійні рум'янці підшкірним запусканням краски (татуування). Урядово затверджені курси закордонної програми. 1668 7-10

ФОРТЕПІЯНИ, ПІЯНІНА
світової марки
Б. СОММЕРФЕЛЬД
Експорт: до Англії (Steiner & Sons-London), Америки, Франції, Голяндії, Палестини, Швеції, Цейльону і т. д.
Виключне заступництво:
С. Новацький
Львів, вул. Пілсудського 17.

Робітня кравецька
приймає всі замовлення з ділянки кравецтва з ВЛАСНИХ І ПОРУЧЕНИХ МЕНІ МАТЕРІЯЛІВ
Ілько Данько
ЛЬВІВ, УЛ. ЙОСАФАТА 8.

ЗЕЛЕНА ЄВАНГЕЛІЯ
найкраща збірка поезій поета-лірика
Б. І. АНТОНИЧА
вже поступила у продажу у книгарнях по ціні зол. 2.50. Збірка того самого поета „РОТАЦІЇ“ по ціні 1.— зол.

ЦІННИК ОГОЛОШЕНЬ У ЩОДЕННИКУ „ДІЛО“.

Розмір часопису: 3 текстові шпальти і 4 оголошеневі шпальти.

1 мм. одношпальтовий або його місце в рубриці оголошень . . . . . . зол. 0.35
1 мм. одношпальтовий в тексті і новинках . зол. 0.60
1 мм. одношпальтовий на першій сторінці . зол. 0.80

Дрібні оголошення від слова:
матримоніяльні і приват. кореспонденція по зол. 0.15
купно, продаж, винаєм і т. п. . . . . зол. 0.10
шукаючі праці . . . . зол. 0.05
слова товстим друком подвійно.

Остання сторінка 1/1 . . . . . . зол.
Остання сторінка 1/2 . . . . . . зол.
Остання сторінка 1/4 . . . . . . зол.
Остання сторінка 1/8 . . . . . . зол.

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок